

Motion till riksdagen 2012/13:Ju373

av **Morgan Johansson m.fl. (S)**

Ett tryggare Sverige

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	3
1. Inledning	9
2. Brottsförebyggande åtgärder	10
2.1. Kontaktpolis	11
2.2. Samverkansavtal.....	11
2.3. Snabbare handläggning av ungdomsbrott.....	11
2.4. Tidigare insatser	12
2.5. Rätt till biträde.....	12
2.6. Nationell samordnare	13
2.7. Forskning och evidens i det brottsförebyggande arbetet	13
2.8. Kameraövervakning	14
3. En effektivare polis	14
3.1. Ny polisorganisation behövs	15
3.2. Ökad tillgänglighet.....	15
3.3. Modern polisutbildning	15
3.4. Vardagsbrottsligheten.....	16
3.5. Civilanställda inom polisen	17
3.6. Polisens handledning	17
4. Bekämpa den grova organiserade brottsligheten.....	17
4.1. Inför ny organisation mot organiserad brottslighet.....	18
4.2. Skärpta åtgärder mot illegala vapen	19
4.3. Stärkt säkerhet i rättsprocessen	20
4.4. Utred straffreduktion för dem som hjälper till att utreda brott de är inblandade i	20
4.5. Polisens infiltration	20
5. Bekämpa terrorism	21
6. Ekonomisk brottslighet	22
7. Korruption.....	23
8. Bekämpa övergrepp mot kvinnor och barn	24
8.1. Inför ett nytt brott för våldtäkt.....	25

Fel! Okänt namn på

8.2. Tillsätt en granskningskommission för våldtäktsärenden	25
8.3. Människohandel	26
8.4. Kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp ska bort	26
8.5. Preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn.....	27
8.6. Förbättra kontaktförbud i gemensam bostad.....	27
8.7. Bättre behandling i kriminalvården samt uppföljning vid frisläppandet	28
8.8. Skärp kampen mot sexuell exploatering av barn och unga.....	28
9. Brottsoffer	29
9.1. Skyddad identitet	29
9.2. Målsägarbiträde redan vid anmälan	30
9.3. Fler barnahus	30
9.4. Särskild kompetens på akutsjukhusen	30
9.5. Utveckla stödet till närstående.....	31
9.6. Stöd på nätet	31
10. Stärkta domstolar.....	32
10.1. Nämndemannainstitutet	32
10.2. Lägg inte ner ytterligare domstolar.....	33
10.3. Effektivare domstolsförfarande	33
10.4. Se över rättshjälpslagen	34
10.5. Tolkverksamheten vid domstol.....	34
11. En bättre kriminalvård.....	34
11.1. Kriminalvårdens utveckling.....	35
11.2. Tillsyn av Kriminalvården.....	35
11.3. Häktesverksamheten	36
11.4. Bättre utslussning	36
12. Integritet	37
13. Bekämpa alkohol och andra droger	38
13.1. Bekämpa drogrelaterad brottslighet.....	39
13.2. Skärpta åtgärder mot alkohol i trafiken	39
13.3. Förverkande av fordon.....	40
13.4. Skärpta åtgärder mot langning och ungdomars drickande	41
13.5. Skärp insatserna mot dopning.....	41
14. Hedersvåld och hedersförtryck	42
15. Bättre skydd för transpersoner.....	44
16. Tuffare insatser mot idrottshuliganer.....	45
17. Polisnotor	45
18. Implementera Romstadgan	46
19. Inför tortyrbrott i svensk lagstiftning.....	46

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontaktpoliser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska samverkansavtal.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen måste se till att verka för att korta handläggningstiderna vid ungdomsmål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att varje kommun utvecklar metoder för att identifiera barn med problem tidigt så att insatser kan sättas in.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en nationell samordnare i det brottsförebyggande arbetet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla tydliga och mätbara mål för polisens arbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för att använda kameraövervakning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slå ihop dagens polismyndigheter till en central myndighet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa polisnärvaro i hela landet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om polisutbildningen till en högskoleutbildning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka uppkläringen av s.k. vardagsbrott.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredningsgaranti.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om civilanställda inom polisen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens handledning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell spjutspetsorganisation för ett effektivare arbete mot den organiserade brottsligheten.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa minimistraffet för grovt vapenbrott från sex månader till ett år.

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda telefonavlyssning vid grovt vapenbrott och vissa narkotikabrott.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda krav på att registrera kontantkort till mobiltelefoner.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vapenamnesti.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tullen ökade befogenheter när det gäller kontroll av ID-kort samt kurirförsändelser från utlandet.²
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vittnesskydd.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om permanenta säkerhetskontroller vid domstolar.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om olaga hot ska kriminaliseras på försöksstadiet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffreduktion för den som hjälper till att utreda brott de är inblandade i.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta om särskilda spaningsmetoder så att polisen kan använda sig av infiltration under rättssäkra former.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka insatserna för att motverka rekryteringsmöjligheterna till extremistiska organisationer och stödja avhopparverksamhet.³
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma snarast med en lagstiftning om en effektivare penningtvättsbekämpning.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan mot grov organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett förstärkt skydd för s.k. whistle blowers.³
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om partifinansieringen.³
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kartlägga hotet och riskerna för att korruption breder ut sig i offentlig sektor, hos förtroendevalda och inom offentlig verksamhet som sköts av privata aktörer.³
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskilt sträng straffskala för brottet våldtäkt – synnerligen grov våldtäkt.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en granskningskommission för våldtäktsärenden.

Fel! Okänt namn på

- 35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om koppleribrottet till människohandel.
- 36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att få fler länder att anamma den svenska sexköpslagen.
- 37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp utomlands.
- 38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa skadestånd för dem som utsatts för sexköp.
- 39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett avskaffande av preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn.
- 40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra kontaktförbudet i gemensam bostad.
- 41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandlingsinsatser i kriminalvården för sexualbrottsdömda samt uppföljning vid frisläppandet.
- 42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att renodla ansvaret i regeringen när det gäller frågor som rör den s.k. barnsexturismen.³
- 43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka antalet polisiära sambandsmän på Sveriges ambassader.
- 44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra rättsväsendets arbete med bemötandefrågor gentemot brottsoffer.
- 45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka frivilligorganisationernas snarast snarast snarast snarast snarast snarast snarast snarast möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.¹
- 46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skyddet för den som har skyddad identitet.
- 47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om målsägandebiträden kan komma in tidigare i processen, redan när brottanmälan sker.
- 48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnahus.
- 49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att akutmottagningar i landet ska besitta den särskilda kunskap som krävs för att ta emot kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp.¹
- 50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utvecklat stöd till närstående.¹
- 51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja tjejjourer på nätet.¹
- 52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning för nämndemän.

Fel! Okänt namn på

53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverket för hur nämndemän utses och entledigas.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp effekterna av förändringarna av den ekonomiska ersättningen för nämndemän.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inte minska antalet domstolar ytterligare.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över om domstolsförfarandet kan effektiviseras med bibehållen rättssäkerhet.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rättshjälpslagen måste ses över så att den anpassas till dagens problem och behov.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkverksamheten vid domstolar.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för om Kriminalvårdens resurser används effektivt och är tillräckliga för att bedriva en fungerande verksamhet.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en oberoende tillsyn av Kriminalvården.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandlingsverksamhet på häkten.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bemanning på anstalter och häkten.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om halvvägshus.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utslussningsavtal.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk integritetskommission.³
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samordna insatserna i EU och internationellt i övrigt för att bekämpa narkotikabrottsligheten.¹
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholås.⁴
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska alkoholutandningsprov vid trafikolyckor.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa två nya straffbestämmelser – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter att förverka fordon från rattfyllerister.

Fel! Okänt namn på

71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge polisen bättre möjligheter att bekämpa langning samt att skärpa straffet för langning.¹
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot dopning.¹
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av mer forskning kring hedersrelaterat våld.⁵
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tillgång till skyddat boende för dem som utsätts för hedersvåld och hedersförtryck.¹
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kriminalisering av barnäktenskap där någon är under 18 år.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kriminalisering av tvångsäktenskap.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att brott som har hedersmotiv ska bedömas allvarigare.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hot- och riskanalyser vid hedersproblematik.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell resurs vid polisen som arbetar med hedersrelaterade brott.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska förstärka stödet för svenska kvinnor och barn som befinner sig utomlands och drabbas av hedersrelaterat förtryck.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka hetslagstiftningen när det gäller könsidentitet och könsuttryck samt att dessa brott även ska ses som en försvårande omständighet enligt straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 §.³
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en lagstiftning under 2013 som innebär att ideella föreningar och aktiebolag ska undantas på samma villkor från att betala polisbevakning vid idrottsarrangemang i enlighet med förslaget i SOU 2012:23.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda polisens möjlighet att ta betalt vid festivaler och andra kulturarrangemang.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra Romstadgan.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tortyrbrott i svensk lagstiftning.

¹ Yrkandena 4, 45, 49–51, 66, 71, 72 och 74 hänvisade till SoU.

² Yrkande 21 hänvisat till SkU.

³ Yrkandena 27, 30–32, 42, 65 och 81 hänvisade till KU.

Fel! Okänt namn på

⁴ Yrkande 67 hänvisat till TU.

⁵ Yrkande 73 hänvisat till UbU.

1. Inledning

Alla människor ska kunna känna sig trygga i vardagen och slippa känna rädsla för att utsättas för brott. Det öppna samhället bygger på demokratiska värderingar om lika människovärde och ömsesidig respekt. Den socialdemokratiska visionen om att alla människor ska kunna leva i frihet, rättvisa och jämlikhet kränks och utmanas dagligen av brottslighet. Brott kränker rättigheter till liv och egendom, hotar öppenheten och undergräver tilliten mellan människor och gentemot samhället. Därför kan brott aldrig accepteras. Den som råkar ut för ett inbrott, en stöld, en grov kränkning eller fysiskt våld måste kunna lita på att samhället bryr sig om det lidande, den ilska och den vanmakt som det innebär att bli brottsoffer. Snabbt stöd och möjligheter till upprättelse är avgörande. Den som begått brottet måste snabbt nås av en reaktion. Rättsväsendet måste stå upp för de krav medborgarna har om effektivitet, rättssäkerhet och rättstrygghet.

Under de senaste åren har antalet anmälda brott ökat. Den grova organiserade brottsligheten har fått fäste i Sverige. Under de senaste 20 åren har både antalet kriminella grupperingar och antalet individer aktiva i dessa ökat markant. Tyngdpunkten finns i storstadsregionerna, men de kriminella nätverken finns och agerar i hela landet. Den utvecklingen skapar en otrygghet i samhället som vi inte tidigare haft. Hot och olika övergrepp drabbar både vanliga människor och myndighetspersonal inom de rättsvårdande myndigheterna. Det är en oroande utveckling. Kriminaliteten har blivit både råare och mera hänsynslös.

Globalisering ställer högre krav på internationell samverkan för att bekämpa kriminaliteten. När brottsligheten verkar över landsgränser måste även rättsväsendets aktörer kunna verka internationellt. Men för det krävs bättre samverkan inom Sveriges gränser mellan olika aktörer. Vi måste ha en modern polisorganisation som har kraft att bekämpa brott över hela landet och som kan utgöra en spjutspets i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Vi socialdemokrater drev fram satsningen på fler poliser under vår regeringsperiod. Det var bra och nödvändigt, men rättsväsendet är större än polisen. Hela rättskedjan måste fungera – det brottsförebyggande arbetet, polis, åklagare, domstolar och kriminalvård har alla avgörande roller. Satsningen som skett på polisen har medfört att trycket har ökat kraftigt på åklagarverksamheten, domstolsväsendet och kriminalvården. Det innebär att handläggningstider blir långa och att klimatet och arbetsmiljön inom kriminalvården utsätts för hårt tryck. Rättsväsendets arbete med att minska kriminaliteten blir då ineffektiv. Det är ett slöseri med både mänskliga och ekonomiska resurser. Människor har rätt att kräva ett effektivt rättsväsen.

Kriminalpolitiken är större än rättsväsendet. En viktig del av det kriminalpolitiska arbetet måste vara att förebygga och förhindra kriminalitet. Ju bättre samhället blir på det, desto mindre blir lidandet för alla inblandade parter. Därför är det grundläggande att det finns en helhetssyn i kriminalpolitiken, där vi förstår att ökade klyftor leder till ett otryggare samhälle med fler brott.

Fel! Okänt namn på

För att långsiktigt få ner brottsligheten måste arbetslösheten och klyftorna i samhället minska. Genom satsningar på välfärden skapar vi förutsättningar för en trygg uppväxt för barn och ungdomar som får dem att växa och utvecklas. Arbete, utbildning, boende och social gemenskap är de allra viktigaste faktorerna för att möjliggöra ett gott liv för alla. Ett modernt och framåtblickande samhälle bygger på gemenskap, solidaritet, rättvisa och trygghet som river hinder mot människors frihet så att de kan förverkliga sina drömmar. Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del. Vi är övertygade om att en helhetssyn på de politiska lösningarna krävs för att nå ett tryggt och framgångsrikt Sverige. Ett samhälle där alla får del av välfärden minskar risken för unga människor att hamna i kriminalitet. På det sättet hänger välfärdspolitiken och kriminalpolitiken ihop. Vi bekämpar brott, men vi bekämpar också brottens orsaker.

2. Brottsförebyggande åtgärder

Det bästa sättet att minska skadeverkningarna av brott är att hindra att brott begås. Det är genom att angripa och ändra det som orsakar brott som vi långsiktigt ökar människors trygghet. Det brottsförebyggande arbetet måste utgå ifrån forskning och kunskap. Vi måste veta hur brottsligheten utvecklas, vilka samhällsfaktorer som påverkar brottsligheten, men även vilka individuella faktorer som ökar riskerna för att människor ska begå brott. Med detta som utgångspunkt behöver vi hitta metoder som fungerar för att förebygga och reducera skadeverkningarna av brott. Målet måste vara att långsiktigt öka människors trygghet genom att angripa orsakerna bakom brottslighet och försvåra för dem som planerar brott. Det brottsförebyggande arbetet måste omfatta alla de områden som kan ha en brottsförebyggande roll. Därför kan åtgärder inte begränsas till rättsväsendet.

En väl utvecklad välfärdspolitik är för socialdemokratin det mest grundläggande medlet att hålla brottsligheten på en låg nivå. En ojämn fördelning av sociala och ekonomiska resurser leder till att många utsätts för större risker att dras in i kriminalitet än andra. Segregation och utanförskap skapar en känsla av maktlöshet. Olika former av missbruk kan driva människor till samhällets och lagens utkanter.

Ett framgångsrikt arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten kräver ett brett engagemang. Ett stort ansvar ligger på oss vuxna, på föräldrar. Men alla måste ta sin del av ansvaret, kommuner, näringsliv, myndigheter, föreningsliv och ideella organisationer. Ju fler som är engagerade desto bättre. Det krävs insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst och insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område. Ungdomar och barn måste ha goda grundförutsättningar. Men det räcker inte. Vi måste även prioritera särskilda insatser mot dem som begår brott i unga åldrar och mot de ungdomar som lever i riskzonen.

2.1. Kontaktpolis

Den socialdemokratiska regeringen gav ett uppdrag till Rikspolisstyrelsen att se till att lokal polis knöts till varje skola, en så kallad kontaktpolis. Dessa skulle arbeta både brottsförebyggande, genom att åka ut och informera om alkohol inför till exempel Valborg och Lucia, men också delta i andra aktiviteter på skolan. Målsättningen var att bygga förtroende och relationer. Dessa poliser skulle också vara de som i efterhand utredde incidenter och händelser som inträffade i och kring skolan. Med förkunskap om och raka kontakter med eleverna får man bättre undersökningar och fler som vågar anmäla. Vid ett brott var tanken att varje elev direkt skulle veta vem man ska ringa. Ett par mobilnummer till den lokala polisen på varje skolas anslagstavla eller hemsida skulle vara en trygghet. Kontaktpoliser bör även samverka med fritidsgårdar, skolbarnomsorg och föreningslivet.

Det ser fortfarande mycket olika ut i landet vad gäller kontaktpoliser. Den borgerliga regeringen har inte tagit några initiativ för att kontaktpolisreformen ska slå igenom. Varje dag det brottsförebyggande arbetet inte fungerar kan vara en dag vi förlorar en ungdom till kriminalitet eller får ett nytt brottsoffer. Vi föreslår ytterligare ansträngningar för att etablera kontaktpoliser i skolorna.

2.2. Samverkansavtal

För att arbeta effektivt med brottsförebyggande arbete krävs samverkan mellan flera aktörer. De flesta kommuner har idag tecknat samverkansavtal med polisen, men inte alla. Det är viktigt att alla kommuner arbetar med samverkan som grund. För att garantera detta föreslår vi ett införande av obligatoriska samverkansavtal. Alla parter ska veta vad som förväntas av dem. Samtidigt menar vi att också landstingen borde ingå i samverkan. Inte sällan krävs insatser från hälso- och sjukvården. Det är även viktigt att använda sig av den verksamhet och beprövade kunskap som finns i föreningar och hos organisationer i det brottsförebyggande arbetet.

2.3. Snabbare handläggning av ungdomsbrott

När unga begår brott är det viktigt att det sker en snabb reaktion. Det måste vara tydligt att det är fel att begå brott. Idag är hanteringen av unga lagöverträdare en allt för utdragen process. Detta konstaterade Riksrevisionen redan i en rapport 2009. Vi menar att regeringen måste prioritera en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott och att rättssystemet måste bli bättre på att hantera ungdomsbrott. Handläggningstiderna måste förkortas.

Fel! Okänt namn

2.4. Tidigare insatser

Nästan all brottslighet börjar i ungdomsåren. Det är då flest personer begår brott. Det finns flera orsaker till att vissa ungdomar faller in i kriminella beteenden. Ofta handlar det om en kombination av individuella och strukturella faktorer. Uppmärksamhetsstörningar, missbruk i familjen, dålig ekonomi och dålig kontroll över vad barnen gör är tecken på förhöjd risk för framtida brottslighet hos barnen. Andra riskfaktorer hos unga är bl.a. vantrivsel i skolan och tolerant inställning till att begå brott. Det är vår övertygelse att fler av dessa ungdomar kan fångas upp.

I många av de verksamheter som arbetar med barn och ungdomar finns en uppfattning om att identifiering av olika problem per automatik leder till utpekande och stigmatisering. Den inställningen gör att många barn, ungdomar och föräldrar går miste om insatser som skulle kunna mildra eller avhjälpa problemen. Samtidigt krävs det en medvetenhet om svårigheterna om att tidigt förutse framtida problem. Därför behövs det både generella och riktade insatser.

Mödravårdscentraler och barnavårdscentraler, liksom förskola och skola, har ibland en tendens att inte anmäla missförhållanden till socialtjänsten eftersom det finns en rädsla för att socialtjänsten ska vidta tvångsåtgärder mot barnen och deras familjer. Men tvångsåtgärder behöver nästan aldrig vidtas när det gäller små barn eftersom föräldrarna ofta är motiverade att ta emot hjälpinsatser.

Vi menar att regeringen bör säkerställa att varje kommun utvecklar metoder för att identifiera barn med problem tidigt så att insatser kan sättas in. Om ett barn mår dåligt eller har stora problem ska man veta vem man ska ringa för att få snabb hjälp. Kommunerna måste även utveckla bra utvärderingsinstrument.

2.5. Rätt till biträde

Europarådets antitortyrkommitté har kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökning. Därför tog riksdagen beslut om nya regler som innebär att alla som förhörs under en förundersökning ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. I en forskarrapport från Handelshögskolan i Göteborg för några år sedan visade det sig att det finns allvarliga luckor i lagstiftningen om rätt till biträde, särskilt när det gäller unga personer som förhörs på grund av brottsmisstanke. Närvaron av försvarare vid förhör var skrämmande låg för barn under 18 år. Endast i 12 procent av fallen fanns en försvarare närvarande vid förhör. Det är inte rättssäkert att låta en ungdom sitta själv i förhör med poliser eller åklagare. I ett tillstånd av nervositet, rädsla och press är det lätt att ungdomen säger saker det inte går att stå för senare. Det krävs nu en uppföljning av hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.

2.6. Nationell samordnare

Det brottsförebyggande arbetet är allas ansvar, men allas ansvar kan lätt bli ingens ansvar. Samverkan mellan myndigheter fordrar struktur, kunskap, vilja och kräver prioriteringar. Det är lättare för många aktörer att främja sin egen kärnverksamhet, särskilt när resurserna inte alltid räcker till. De senaste åren har det bildats olika samverkansmodeller i det brottsförebyggande arbetet. Men för att samverkan ska vara effektiv krävs det beslutskraft. Det innebär att det gemensamma målet att förebygga och motverka kriminalitet måste vara minst lika styrande som de enskilda aktörernas egna mål, annars tenderar samverkan att komma i andra hand. Viktigt är också att uppfyllelsen av dessa mål kontinuerligt utvärderas. Sådan utvärdering kan skapa underlag till att nya mål formuleras och att nya åtgärder vidtas.

För att främja samverkan inom det brottsförebyggande arbetet skulle det behövas bättre samordning. Vi vill inrätta en nationell samordnare när det gäller det brottsförebyggande arbetet. Denne skulle bland annat få i uppdrag att driva på och koordinera det brottsförebyggande arbetet lokalt, regionalt och nationellt. Det finns stor kunskap om vilka insatser som krävs för detta, både i kommuner, organisationer och hos många myndigheter, inte minst hos Brottsförebyggande rådet (Brå). Men det behövs någon som kan se över myndighetsgränserna, utvärdera och föreslå förbättringar i hur det brottsförebyggande arbetet genomförs. Det kan handla om resurstillskott eller att verka för att strukturer och lagstiftning som hindrar eller försvårar samverkan motverkas. Det skulle även kunna tas fram nationella styrande och mätbara mål som tar sikte på en rad variabler som har betydelse för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Vi avsätter särskilda resurser för inrättandet av en nationell samordnare. Se även vår utgiftsområdesmotion på området.

2.7. Forskning och evidens i det brottsförebyggande arbetet

Ett systematiskt och väl utvecklat brottsförebyggande arbete gör stor skillnad då det leder till minskad kriminalitet, vilket i sin tur medför minskat lidande för brottsoffer och minskade kostnader för samhället. Riksrevisionen som har granskat polisens brottsförebyggande arbete har varit kritisk mot polisens och regeringens sätt att hantera det brottsförebyggande arbetet. Polisen genomför inte mer än hälften av den brottsförebyggande verksamhet som de planerat för. Effekterna av de åtgärder som genomförs är också oklara, trots att sex miljarder kronor per år läggs ner på den brottsförebyggande verksamheten. Enligt Riksrevisionen har regeringen inte gett polisen tillräckligt goda förutsättningar i form av mål som är fastställda för en längre period och som är specifika, mätbara, relevanta och tidsatta. Vi menar att det är av avgörande betydelse att det brottsförebyggande arbetet fungerar.

Ge därför Brottsförebyggande rådet ett särskilt uppdrag att samla den kunskap som finns om internationellt och nationellt brottsförebyggande arbete som fungerar och anpassa dessa metoder till praktiskt polisarbete i samverkan

Fel! Okänt namn på

med kommuner och andra myndigheter. Ge polisen tydliga och mätbara mål för den brottsförebyggande verksamheten.

2.8. Kameraövervakning

Den tekniska utvecklingen har skapat helt nya möjligheter till övervakning och hinder för brott som bättre stöldskydd i bilar och affärer, smarta betalningstjänster eller olika typer av lås och larm. Även kameraövervakning kan vara positivt där det behövs. Kameraövervakning har visat sig kunna minska antalet brott på platser med hög och koncentrerad brottslighet. Fler brott kan klaras upp. Många medborgare tycker kameraövervakning är bra och skapar trygghet. Samtidigt måste man se till integritetsaspekterna. Kameraövervakning får inte ske på ett slentrianmässigt sätt. Vi menar att kameraövervakning kan användas på brottsutsatta platser i högre utsträckning.

3. En effektivare polis

Under en rad år har polisen fått kraftigt tillskjutna resurser. Under åren 2000–2010 ökade polisens budget med över 40 procent. Det var vi socialdemokrater som inledde denna stora satsning. Vi har idag över 20 000 poliser och över 20 miljarder kronor går idag till polisverksamhet. Polisen har ett oerhört viktigt uppdrag i samhället. Människor ska kunna känna sig trygga i vardagen och slippa känna rädsla för att utsättas för brott. Samtidigt ifrågasätts polisen för bristande effektivitet, ledarskap och styrning.

Den borgerliga regeringen hade ett enda övergripande kriminalpolitiskt mål när den tillträdde 2006: att öka antalet poliser så att fler brott kunde klaras upp. Det står nu klart att det målet misslyckats. Antalet poliser har visserligen ökat, men inte polisens förmåga att knyta en gärningsman till ett anmält brott.

Det räckte alltså inte med fler poliser. Vi måste även utveckla polisens organisation och metoder. Den fixering som under ett antal år har varit knuten till ett visst antal poliser måste brytas till förmån för kvalitets- och effektivitetsfrågor. Organisation, arbetssätt och metoder måste utvecklas. Målstyrningen bör förstärkas och bygga på adekvata mått på verksamheten, både vad gäller brottsförebyggande och brottsupplärande arbete. Polisen måste bli en lärande organisation, och få stöd i sin metodutveckling av kriminologisk forskning av världsklass. Polisutbildningen behöver förändras. Vi måste lära oss av de goda exempel som finns i andra länder när det gäller polisarbete, så att vi själva kan bli bättre. Den polisiära verksamheten som bedrivs måste dokumenteras och utvärderas.

Polisen som arbetsplats ska vara modern och professionell. Den ska präglas av gott ledarskap och goda utvecklingsmöjligheter för medarbetarna, både poliser och civilanställda. Ledningsstrukturen måste bli plattare. Vidareutbildning och kompetensutveckling under hela arbetslivet är viktigt för att

man ska kunna göra ett bra jobb. De tendenser till lågt i tak och ovilja att hantera intern kritik som vi sett måste undanröjas. Vårt mål är att svensk polis ska vara bäst i Europa år 2020.

3.1. Ny polisorganisation behövs

Polisen utgör en myndighetskoncern, dvs. att en överordnad myndighet har vissa befogenheter över andra regionala myndigheter. Under de senaste 15 åren har samtliga myndighetskoncerner som till exempel Åklagarmyndigheten och Kriminalvården slagits samman till enmyndigheter för att skapa ökad effektivitet. Polisen är idag den enda myndighetskoncernen. Polisen har under lång tid varit utsatt för kritik för bristfällig styrning och ledning. Det är helt orimligt att en av de viktigaste myndigheterna inte fungerar optimalt. Vi vill därför slå ihop dagens 21 polismyndigheter till en central myndighet. En sammanslagning ger fördelar både vad gäller resursfördelningen och styrningen av verksamheten. Det skapar möjligheter att effektivisera den administration som samtliga polismyndigheter idag måste stå för själva. Samtidigt är det viktigt att slå vakt om insynen hos polisen och det lokala inflytandet.

3.2. Ökad tillgänglighet

Det måste till krafttag för att lösa frågan om polisnärvaro i hela landet. Trots fler poliser är tillgången till poliser på många ställen i mindre orter och i glesbygd alltför dålig. Det innebär bland annat dålig service, långa utryckningstider, men även sämre lokalkännedom. Detta medverkar till bristande effektivitet och minskat förtroende för polisen. Utvecklad serviceverksamhet och en ny polisutbildning skulle vidare öka möjligheten att fler yngre poliser söker sig till tjänster ute i landet.

I Sveriges gränstrakter finns stora obemannade områden. Vi vill därför underlätta för gränsöverskridande samverkan mellan polisen i de nordiska länderna. Regeringen bör säkerställa en polisnärvaro i hela landet.

3.3. Modern polisutbildning

Polisen har en avgörande roll i brottsbekämpningen. Därför är det viktigt med en modern, attraktiv och adekvat polisutbildning. Vi vill göra om polisutbildningen till en högskoleutbildning. För att främja polisutbildningens utveckling, säkra kvaliteten, och engagera de studerande i sin utbildning är det positivt att de polisstuderande får samma rätt till insyn och inflytande över sin utbildning som andra studerande på högskolenivå. Att akademisera polisutbildningen skapar även bättre förutsättningar för forskning inom området. Mer forskning ger i sin tur bättre förutsättningar för att få en effektivare polis. Akademiska poäng skapar möjligheter för studenter att kunna tillgodoräkna sina poäng i andra utbildningar. En polishögskola skulle tillföra även andra

Fel! Okänt namn på

värden. Polisstudenterna kommer i kontakt med studenter från andra utbildningar. Denna förändring är viktig eftersom vi vill se polisen som en integrerad del av samhället i övrigt.

Tyvärr har den borgerliga regeringen förhalat frågan om en modernare polisutbildning under allt för lång tid. Redan för drygt fyra år sedan lämnades ett förslag på en ny polisutbildning (SOU 2008:39). Att förslagen i denna utredning inte förverkligats är ett bakslag för både studenter och polisens framtida utveckling. Vi vill genomföra förslaget om en ny polisutbildning som bland annat innebär att förlänga polisutbildningen till tre år med fler utbildningsorter.

3.4. Vardagsbrottsligheten

Alla ska kunna känna sig trygga i vardagen. Men så är det inte alltid – inte i alla miljöer och situationer. Inbrottet i lägenheten eller i sommarstugan, misshandeln i krogkön, den stulna plånboken i gymmet, bilstölden på parkeringsplatsen eller cykelstölden vid jobbet är alla exempel på vardagsbrott som påverkar vår syn på samhället. Många blir upprörda över att de inte får den hjälp de förväntar sig eller på att reaktionerna från polisens sida uteblir.

Polisen är överlag ganska bra på att klara upp grova brott, som till exempel mord. Men när det gäller vardagsbrottsligheten är det betydligt färre brott som klaras upp, endast några procent. Här måste polisen bli effektivare. Många blir upprörda över att de inte får den hjälp de förväntar sig. Anmälningar avskrivs direkt utan åtgärd eller blir liggande och handläggningstider är orimligt långa. Polisen måste bli bättre på att lösa dessa brott och återkoppla vad som händer till dem som drabbas. Människor ska känna sig säkra på att det lönar sig att anmäla ett brott till polisen. Det krävs snabba insatser när ett brott har begåtts. Brottsoffer behöver stöd och hjälp. Polisen bör så snabbt som möjligt ta kontakt med den brottsutsatte, helst redan genom att komma till brottsplatsen om det går, även i de fall det är liten sannolikhet att brottet kan klaras upp. Vi vill även se ett införande av en utredningsgaranti som innebär att alla som anmäler ett brott ska få återkoppling om hur ärendet hanteras inom maximalt en månad.

Många brott sker på helger, kvällar och nätter. En modern poliskår måste organisera sig på ett sätt som både främjar brottsförebyggande arbete och brottsbekämpande arbete genom att arbeta på de tider där de behövs bäst. Modern teknik måste användas så att fler poliser befinner sig yttre tjänst. Det behövs även en bättre samverkan inom polisen så att ärenden inte faller mellan stolarna. Det är inte ovanligt att vardagsbrott är så kallade seriebrott, där de kriminella rör sig över stora landsdelar för att begå till exempel inbrott.

Ska polisen framgångsrikt förebygga och klara upp dagens och framtidens brottslighet måste poliskåren gå mot en ökad professionalisering. Det innebär bland annat att yrket ska byggas på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Det behövs större användning av moderna utredningsmetoder även när det gäller vardagsbrott, t ex dna i samband med bostadsinbrott. Mer forskning

ger en effektivare polis, och det är någonting som vi socialdemokrater ser är helt avgörande för framtiden.

3.5. Civilanställda inom polisen

Ända sedan år 2000 har antalet poliser ökat år för år. Problemet är att effektiviteten inte ökar i motsvarande grad. Vi har under en rad år förespråkade en ökning av antalet civilanställda inom polisen. Civilanställda är ett måste för att polisen ska kunna utveckla sin verksamhet. Antalet civilanställda har nu, efter att ha minskat i några år, återigen ökat. Men det gäller framförallt på utredarsidan. Det är bra och nödvändigt. Polisen är i behov av särskild kunskap som finns hos civila utredare och andra specialister för att kunna utreda brott. Det kan handla om ekonomer, jurister och samhällsvetare. Men det behövs även civilanställda för att poliser ska kunna ägna sig åt polisarbete och inte behöva ägna sig åt administration, sitta som arrestvakter eller i receptioner. För att förstärka denna utveckling öronmärker vi därför resurser som ska gå särskilt för att anställa fler civilanställda. Mer om detta återfinns i vår utgiftsområdesmotion på området.

3.6. Polisens handledning

Att arbeta inom polisen innebär många gånger en utsatthet. Polisen och polisanställda möter ofta människor i kris. Men man hamnar även själva i situationer med starka upplevelser, som till exempel när det gäller barnpornografiutredningar, grova våldsbrott m.m. Att handledning ska finnas för poliser och polisanställda är därför en viktig fråga, inte minst utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Trots att kravet på att personalhandledning ska bli en obligatorisk del i polisens verksamhet har funnits länge är handledning ännu inte fullt ut genomförd i polismyndigheterna. Vi menar att personalhandledning bör bli en obligatorisk del av polisens verksamhet och att detta bör genomföras snarast.

4. Bekämpa den grova organiserade brottsligheten

En av våra viktigaste frågor framöver kommer att vara att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Etableringen av olika kriminella gäng och grupperingar som skett i Sverige de senaste tjugo åren tillsammans med en utveckling i form av ökad professionalisering och ökad flexibilitet inom kriminaliteten kräver både ökad samverkan mellan myndigheter och ett starkt rättssystem för att bryta trenden.

Ingen vet riktigt hur mycket pengar som omsätts genom den organiserade brottsligheten i världen, men det rör sig om enorma belopp. Även i Sverige

Fel! Okänt namn på

handlar det om stora belopp varje år. Det främsta kännetecknet för den organiserade brottsligheten är att den ägnar sig åt all verksamhet som kan ge vinning och att den exploaterar marknader. Men det finns även kopplingar mellan den grova organiserade brottsligheten och terrorism, som inte sällan finansieras genom grova brott.

Den organiserade brottsligheten syns och påverkar vardagen för många människor. Uppgörelser i den undre världen med vapen eller sprängmedel tycks ha blivit allt vanligare. Rena avrättningar på offentliga platser och skottlossningar i centrala delar av våra storstäder har skapat en otrygghet i samhället som vi inte tidigare haft.

Rikskriminalpolisen kommer nu, efter initiativ från Socialdemokraterna, att få möjlighet att inrikta sig på spaning med hjälp av FRA, vilket kommer att ge dem bättre möjligheter att kartlägga och följa kriminella aktiviteter i utomlands, som kan ha betydelse för Sverige. Det kan t ex gälla trafficking, narkotika- och vapenhandel.

4.1. Inför ny organisation mot organiserad brottslighet

Kampen mot den organiserade brottsligheten måste prioriteras. Rättsväsendet måste ha de resurser som krävs för att bekämpa denna typ av brottslighet. De senaste tio åren har rättsväsendets myndigheter fått kraftigt ökade ekonomiska tillskott och antalet poliser har ökat till över 20 000. Det gäller nu att se till att dessa resurser används på ett effektivt sätt.

Den satsning mot den organiserade brottsligheten som de borgerliga startade år 2008 har inte fått förväntat resultat. Brottsförebyggande rådets utvärdering pekar på bristande fokus hos myndigheterna. Istället för ett nationellt kraftsamlande har arbetet i bästa fall bedrivits regionalt.

Det finns behov av en ökad centralisering av arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Idag ligger ansvaret i detta arbete på Rikskriminalpolisen, även om polismyndigheterna ute i landet också arbetar mot dessa grupper. Det behövs en nationell spjutspetsorganisation för att bättre kunna effektivisera arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Samhället måste kraftsamla i sin helhet för att kunna bekämpa brottsligheten på ett effektivt sätt. Myndighetssamverkan finns sedan länge i Sverige. Denna samverkan är i grunden bra, men den behöver utvecklas ytterligare. Kommunernas roll kan stärkas när det gäller att motverka och bekämpa den organiserade brottsligheten. Ett exempel på detta är det i Göteborg skapade kunskapscentret mot organiserad brottslighet. Eftersom brottsligheten har internationaliserats måste även det internationella samarbetet mellan länders rättsväsen fortsätta att öka. EU är en viktig aktör för att driva på ett ökat polisiärt samarbete mellan Europas länder.

De brottsbekämpande myndigheterna måste ha tillgång till information och tidiga underrättelser för att bekämpa den organiserade brottsligheten för att förebygga och förhindra brott, men även för att i efterhand kunna utreda brott. Vi tror det finns en potential för polisen att utveckla sin datainformationsinsamling och bearbetning på lokal och nationell nivå.

4.2. Skärpta åtgärder mot illegala vapen

Svensk polis måste vara rustad för att följa med samhällsutvecklingen. Den organiserade brottslighetens utbredning och kriminellas tillgång till illegala vapen är ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och tilltron till att rättsväsendet har förmåga att bekämpa kriminalitet.

Under de senaste åren har det skett flera kriminella uppgörelser med skjutvapen som har haft dödlig utgång. Förra året kom en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå) som visade att det dödliga våldet som kategoriseras till kriminella konflikter ökat med drygt 50 procent sedan 1990-talet. Det rör sig helt enkelt om kriminella gäng som skjuter på varandra med illegala vapen.

Dessvärre har alliansregeringen inte tagit utvecklingen på tillräckligt stort allvar. Det innebär att svensk polis ligger efter vad gäller verktyg för att komma åt illegala vapen i samhället. Alliansregeringens passivitet och otydlighet har medfört att behovet av en skärpt vapenlagstiftning inte utretts i tillräcklig utsträckning och att de förslag som kommit fram inte beaktat allvaret i att illegala vapen finns i hög utsträckning i vårt samhälle och kommer till användning av kriminella grupperingar.

Den nu gällande vapenlagen tar inte i tillräckligt hög grad sin utgångspunkt ifrån rådande förhållanden, där illegala vapen i första hand inte längre kommer från stölder ur mobiliseringsförråd eller är stulna jaktvapen, utan istället smugglas in i Sverige från andra länder. Det behövs en fokusförändring i svensk vapenlagstiftning, från kontroll av legala vapen till bekämpning av illegala vapen.

Vi socialdemokrater vill skärpa minimistrafvet för grovt vapenbrott från sex månader till ett år. Det är inte rimligt att ha en så låg straffsats för grovt vapenbrott som idag när vi ser hur vapen används hos organiserade kriminella grupperingar.

Telefonavlyssning är mycket effektivt när det gäller grov organiserad brottslighet, och det bör kunna användas i högre utsträckning när det gäller grovt vapenbrott, men även vissa narkotikabrott. Man bör även se över möjligheten att ställa krav på att registrera kontantkort till mobiltelefoner. Detta bör utredas.

Vi vill även införa vapenamnesti snarast för att få bort så stora delar som möjligt av antalet illegala vapen från marknaden. Det innebär att en person som har ett skjutvapen utan tillstånd frivilligt kan lämna över vapnet till polisen utan att dömas till ansvar för brott enligt vapenlagen. Ju fler vapen det finns i ett samhälle desto större risk föreligger det för att vapen används till brottsliga ändamål.

En annan åtgärd som skulle kunna göras omedelbart är att tullen får i uppdrag att prioritera vapensmugglingen. Det är märkligt att regeringen inte skrivit in ett sådant uppdrag i tullens regleringsbrev trots alla incidenter som skett under året med illegala vapen och trots att senaste regleringsbrevet kom så sent som i december. Det borde ske snarast. Vi föreslår även att tullen ska få kontrollera ID på dem man tar in för tullkontroll, för att kunna söka igenom kända kriminellas fordon noggrant, och att man ska få öppna alla kurirförsändelser från utlandet.

Fel! Okänt namn

4.3. Stärkt säkerhet i rättsprocessen

Utvecklingen med fler våldsbrott och ett ökat inslag av grov organiserad brottslighet i samhället innebär ett betydligt hårdare samhällsklimat än tidigare. Att det finns en rättstrygghet är grundläggande för att rättssystemet ska fungera. Under ett antal år har vi kunnat se att antalet anmälda övergrepp i rättsak ökat kraftigt. Många av dem som arbetar inom rättsväsendet drabbas av hot och trakasserier och allt fler känner otrygghet och osäkerhet vid domstolsförhandlingar. Varje år förekommer det incidenter vid domstolar, och farliga föremål tas kontinuerligt i beslag. Polisen vittnar om att det är svårt att få vittnen att vittna. För att öka skyddet för dem som vittnar behövs även ett förbättrat vittnesskyddsprogram. Här skulle ett ökat nordiskt samarbete kunna hjälpa till. Det finns även ett starkt behov av att förbättra säkerheten vid domstolar. Inriktningen i säkerhetsarbetet på domstolarna bör vara att gå mot permanenta säkerhetskontroller vid domstolarna. Säkrare rättegångar och bättre vittnesskydd är viktigt för att öka rättstryggheten.

För att öka säkerheten mot olika hot, bör det övervägas om olaga hot ska kriminaliseras på försöksstadiet. Många hot kommer inte till den hotades kännedom, utan stannar till exempel hos säkerhetsansvariga. Om olaga hot kriminaliserades på försöksstadiet skulle polisen kunna agera oftare.

4.4. Utred straffreduktion för dem som hjälper till att utreda brott de är inblandade i

Ett problem för både rättssäkerheten och effektiviteten är stora komplicerade mål som pågår i årtal. Det ligger i samhällets men även målsägandens intresse att brott klaras upp. Svårigheten att få människor att vittna eller att på annat sätt bidra till ökad brottsupplärning är ett problem. För att öka effektiviteten i rättsprocessen menar vi att misstänkta personer som hjälper till att utreda brott de är inblandade i ska kunna få straffreduktion på straffet. Tanken är att samarbete ska gynna samhället. Detta bör regeringen utreda.

4.5. Polisens infiltration

I arbetet med att upptäcka och bekämpa brott kan det vara nödvändigt att använda sig av särskilda spaningsmetoder. Infiltrationsoperationer har på detta område under senare år fått ökad betydelse. I Sverige saknas dock, till skillnad från flera andra länder, bestämmelser om hur infiltrationsoperationer ska gå till. Det medverkar till att det finns en osäkerhet om vad en polisman får göra under infiltrationsprocessen. Frågan har utretts genom betänkandet SOU 2010:103 Särskilda spaningsmetoder, som föreslagit en lagreglering. Regeringen har emellertid ännu inte presenterat en sådan lagstiftning, och fram till dess en lagstiftning kommer innebär det en stor osäkerhet för polisen hur man ska verka i infiltrationsprocesser. Detta hämmar polisens arbete. Vi menar därför att regeringen skyndsamt måste presentera en lagstiftning som

ger polisen möjlighet att kunna arbeta med infiltration under rättssäkra former.

5. Bekämpa terrorism

Under de senaste åren har terrorismen blivit ett allt större hot mot samhället. Flera terroristdåd har drabbat vår omvärld. Också i Sverige har hotbilden förändrats. Terrorn utförs inte bara av grupper utan även av personer som agerar på egen hand. Det gör utvecklingen mera komplex och svårbedömd. Den svenska hotbilden påverkas i stor utsträckning av vad som händer i vår omvärld och kan förändras snabbt.

Terrorismen sprider fruktan och skräck, destabiliserar eller förstör grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer. Ny teknik och nya medier skapar större möjligheter för terrorister att visa sina budskap, men också att kommunicera och inspireras av varandra. Ny teknik gör det även lättare att planera, rekrytera, finansiera och utföra olika dåd.

Kampen mot terrorismen måste föras både internationellt och i Sverige. Vår förmåga att förebygga och bekämpa extremism och terrorism måste ständigt förbättras. Det kräver att våra brottsbekämpande myndigheter får resurser och verktyg för detta. Det måste till ett fortsatt samarbete mellan stater och internationella organisationer, t ex FN och EU.

Förberedelser till terrorbrott kan vara svåra att upptäcka, och det utvecklas ständigt nya mönster. Det finns tydliga kopplingar mellan terrorism och den grova organiserade brottsligheten, eftersom terrorism inte sällan finansieras genom andra brott kopplade till bland annat narkotika, rån och kidnappningar. Därför är det viktigt att myndigheter som har till uppgift att förebygga och upptäcka terrorism arbetar på flera plan och har en effektiv samverkan. Vi måste sträva efter förbättrad samverkan.

De brottsbekämpande myndigheterna är i behov av tidig information för att kunna förhindra att grova brott sker. Att de brottsbekämpande myndigheterna har förmåga att under rättssäkra former skaffa underrättelser till exempel via signalspaning kan vara avgörande för att förhindra terrordåd. För Säkerhetspolisens del handlar det om att bl.a. kartlägga företeelser, förhindra och bekämpa terroristbrott eller att kartlägga främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen. I detta arbete kan information som erhållits genom signalspaning vara helt avgörande för att kunna fastställa och avslöja hot men också för att avföra hot. På initiativ från Socialdemokraterna kommer nu Säkerhetspolisen att få möjlighet att inrikta sig på signalspaning.

I kampen mot terrorismen måste rättssäkerheten gentemot den enskilde individen vara tydlig. Både i Sverige och internationellt måste det vara tydligt att de mänskliga rättigheterna också ska gälla i kampen mot terrorism.

En avgörande del i det förebyggande arbetet mot terrorism måste vara att minska enskilda och grupper vilja att begå eller stödja terroristbrottslighet. För att nå framgång med en strategi mot terrorism krävs en grundlig samhällsanalys som tar ett brett perspektiv. En av de viktigaste åtgärderna för att

Fel! Okänt namn på

bekämpa terrorismen är att fokusera på orsakerna till att människor väljer en extremistisk bana där våld används som metod för att nå politiska mål. Vår grundsyn är att väldigt få människor under normala omständigheter väljer att bli kriminella eller våldsbejakande extremister. Däremot är det alltför många som upplever att de inte är en önskvärd del av samhället och därför väljer att vända sig från det på olika sätt. Det är tydligt att den ökade polariseringen i samhället utgör ett hot inför framtiden när det gäller extremism.

Ett växande problem på senare år är att unga svenskar reser utomlands för att få träning och för att delta i illegala våldshandlingar. På det viset riskerar de att utgöra ett hot mot de länder de reser till. I de fall de återvänder till Sverige för de dessutom med sig kunskaper och kontakter som kan göra det lättare för dem själva eller andra att stödja terroristbrott. Det är viktigt med ett aktivt arbete för att minska rekryteringsmöjligheterna till extremistiska organisationer.

För att motverka extremism, och i förlängningen även terrorism, måste vi arbeta med grundläggande värderingar tidigt. Det är ett uppdrag som ska omfatta hela samhället, allt ifrån skolan till föreningsliv och organisationer. Demokratiska principer och värderingar måste stötts i alla dess former. Avhopparverksamheter är ett viktigt verktyg för att bryta grupperingar där extrema åsikter finns.

6. Ekonomisk brottslighet

Den ekonomiska brottsligheten tar sig nya och allt mer förslagna uttryck. Skatteverket bedömde för några år sedan att summan av uteblivna skatter på grund av fel och brott uppgick till 130 miljarder kronor, varav 100 miljarder kunde kopplas till företagssektorn. Enligt Brottsförebyggande rådet kostar den ekonomiska brottsligheten samhället långt mer pengar än den traditionella brottsligheten.

Mörkertalet för den ekonomiska brottsligheten är större än för andra brott. Det beror på att ekobrotten sällan drabbar någon enskild person mer än indirekt. Att brottsligheten upptäcks är ofta slumpmässig och beror på vilka resurser som läggs ner i form tillsyns- och kontrollfunktioner från samhällets sida.

Ekobrottsmyndigheten har konstaterat att kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och allvarlig ekonomisk brottslighet växer. Den svarta sektorn har tydliga inslag av grov organiserad brottslighet. Ekonomisk brottslighet skadar konkurrensen i de branscher den uppträder, göder svartjobb och drabbar hederliga företagare hårt. När dessutom grov organiserad brottslighet är inblandad kan detta också ta sig uttryck i hot och utpressning. Därför är det viktigt att förstärka ansträngningarna för att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Att Ekobrottsmyndigheten tilldelas ett nationellt ansvar i bekämpningen av ekobrotten och får i uppdrag att bygga upp en nationell kriminalunderrättelse-tjänst skulle innebära en förstärkning på området. Men det ställer även höga krav på samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Ytterligare en åtgärd som vi ser behov av är att förstärka informationsutbytet vid samar-

bete mot grov organiserad brottslighet. Men det krävs även mer resurser. Ekobrottsmyndigheten gör bedömningen att de behöver mer resurser för att förstärka möjligheten att återföra brottsvinster, förstärka it-stödet och arbetet mot den allra grövsta ekonomiska brottsligheten. Ekobrottsmyndigheten föreslås nu få ett ökat anslag i regeringens budget i och med att myndigheten får nationellt ansvar för hela ekobrottsbekämpningen samt för att skapa en rikstäckande kriminalunderrättelsetjänst. För att utveckla grundverksamheten tilldelas endast en mindre summa. Vi menar att detta inte är tillräckligt. Vi vill därför öka resurserna ytterligare till Ekobrottsmyndigheten under 2013. Mer om detta återfinns i vår utgiftsområdesmotion på utgiftsområdet.

Det är viktigt att bekämpa drivkrafterna bakom grov organiserad brottslighet. Därför bör arbetet mot att minska de kriminella vinsterna prioriteras. Vi vill se en effektivare bekämpning av penningtvätt. I mars i år lämnade en utredning (SOU 2012:12) ett förslag som innebär att kriminaliseringen av penningtvätt görs mer ändamålsenlig och lättillgänglig. Bland annat föreslås att det straffbara området utvidgas och att det blir möjligt att döma till ansvar trots att ett specifikt förbrott inte är styrkt. Ett dispositionsförbud föreslås även för egendom. Vi menar att regeringen nu skyndsamt måste återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär effektivare möjligheter till att bekämpa penningtvätt. Därtill måste sekretessformuleringar som hindrar Skatteverket att rapportera misstänkt penningtvätt ändras.

Den socialdemokratiska regeringen presenterade en handlingsplan mot den ekonomiska brottsligheten 2004. Det arbetet har den borgerliga regeringen dessvärre valt att inte fullfölja. Vi menar att det är dags att presentera en ny handlingsplan med ett bredare grepp där både grov organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet ingår. Mer insatser mot skattefusk och ekobrott återfinns i vår kommittémotion ”Bekämpa skattefusk, ekobrott och illojal konkurrens”.

7. Korruption

Korruption är en allvarlig företeelse och förekommer både inom privat och inom offentlig verksamhet. Där den kommersiella och offentliga sektorn möts är risken för korruption särskilt stor. Om korruption får fäste inom den offentliga sektorn är det särskilt oroande då det kan rubba förtroendet för den kommunala och statliga förvaltningen, men även för de demokratiska institutionerna i samhället. Om förtroendet för det svenska samhällsskicket rubbas påverkas stabiliteten i samhället. Därför är det särskilt viktigt att vidta åtgärder som motverkar denna typ av korruption.

Vi har kunnat se en utveckling i samhället där avregleringar flyttat på gränser mellan privat och offentlig ansvar och utförande i olika verksamheter. Ibland sker detta genom upphandling, ibland genom etableringsfrihet för privata aktörer. Det finns även en omfattande tillsynsverksamhet från det offentliga över kommersiell verksamhet som kan locka till oegentligheter. Offentlig verksamhet och privat verksamhet styrs såväl av olika mål som av

Fel! Okänt namn på

olika regelverk. När det finns stora vinstintressen i offentliga tjänster ökar behovet av att skydda oss från korruption.

Mutbrott och andra oegentligheter både inom privat och inom offentlig sektor kan förekomma under lång tid utan att avslöjas. När verksamheten väl avslöjas är det svårt att bevisa att ett brott begåtts. Ett av skälen till detta är att de personer som är inblandade i verksamheten har allt att vinna på att oegentligheterna stannar i det fördolda. Därför är det viktigt att anställda eller andra personer som har insyn i verksamheten, t ex styrelseledamöter, kan slå larm till medier, myndigheter eller en högre chef utan att de riskerar efterräkningar. Sådana brukar kallas för whistle blowers. Vi vill utreda hur skyddet för whistle blowers kan förstärkas.

En annan faktor som också ger anledning att särskilt värna oss från korruption är det ökade inslaget av personval. Med ökade personvalsinslag ökar även risken för otillbörlig påverkan mot enskilda kandidater i olika typer av allmänna val.

En näraliggande och viktig fråga är den om partiernas finansiering. Vi menar att det är en självklarhet för alla partier i en öppen och fungerande demokrati att redovisa hur verksamheten finansieras. Det måste vara klart och tydligt för väljarna varifrån partierna får sina medel och vilka intressen som ligger bakom. En sådan ordning skulle både öka det politiska systemets legitimitet och förebygga korruption i vid mening. Europarådet har ställt krav på att partierna öppet ska redovisa de ekonomiska bidrag som tas emot. Vi socialdemokrater har länge ställt krav på öppenhet och på lagstiftning om redovisning av partibidrag.

En annan utvecklingstendens i samhället är en utveckling där kriminella grupperingar utövar otillbörlig påverkan mot olika myndigheter i syfte att nå fördelar. Vi har kunnat konstatera att hot i olika former förekommer i högre utsträckning mot enskilda myndighetsföreträdare. Ett effektivare sätt än att hota är att erbjuda pengar eller tjänster mot förmåner. Trots att förtroendet för myndigheter, kommuner och tjänstemän är stort finns det anledning att särskilt beakta att denna typ av korruption kan komma att öka i samhället. Med anledning av vad som framförts ovan menar vi att regeringen måste genomföra en kartläggning av de hot och risker som finns för att korruption breder ut sig i offentlig sektor, hos förtroendevalda och offentlig verksamhet som sköts av privata aktörer.

8. Bekämpa övergrepp mot kvinnor och barn

Övergrepp i nära relationer är ett stort problem i samhället. Ett av våra viktigaste mål är att förhindra denna typ av handlingar. Det absolut vanligaste relationsvåldet är det där mannen är våldsam mot den kvinna han lever med, men det finns också fall där det är kvinnan som är våldsam mot sin man. Våld kan också förekomma i samkönade relationer.

Ett av svensk jämställdhetspolitikens viktigaste mål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Mäns våld mot kvinnor är ett jämställdhetsproblem som står att förklara i den könsmaktsordning som bygger på mäns överordning och kvinnors underordning. Sverige har i många år varit ett föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete ligger i att påverka mäns attityder och en fortsatt strävan mot ökad jämställdhet. Sådana förändringar tar tid och kräver insatser i och av hela samhället, inom familjen, i skolan och i arbetslivet.

I strävan efter att öka skyddet för kvinnor och barn har lagstiftning och rättsväsen en central roll. Men vi måste även arbeta med de verksamheter som inriktas på att förhindra att olika typer av övergrepp förekommer och sådana som syftar till att handlingarna inte ska upprepas.

Betydligt fler kvinnor än män uppger t ex att de utsatts för sexualbrott. Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) uppgav 1,4 procent av kvinnorna och 0,4 procent av männen att de blivit sexuellt tvingade, angripna eller ofredade under 2009.

8.1. Inför ett nytt brott för våldtäkt

Vi menar att det finns anledning att markera tydligare att våldtäkt är ett av de allra allvarligaste brotten. Därför bör det införas en särskilt sträng straffskala om synnerligen grov våldtäkt. Straffet skulle kunna vara 6–10 års fängelse. Denna rubricering bör främst komma ifråga i de fallen som tidigare rubricerats som grov våldtäkt och har ett synnerligen högt straffvärde, exempelvis då synnerligen grovt våld använts, lidandet varit synnerligen stort, våldtäkten skett under lång tidsutsträckning, det rört sig om flera våldtäktsmän eller skett mot en person som har begränsade möjligheter att försvara sig, t ex mot ett barn. Grov våldtäkt skulle då omfatta färre brott och därigenom skulle straffskalan kunna utnyttjas bättre.

8.2. Tillsätt en granskningskommission för våldtäktsärenden

Våldtäkter är ett brott som drabbar kvinnor i mycket högre utsträckning än män. Antalet anmälda våldtäkter 2011 mot kvinnor 18 år eller äldre var 3 415, jämfört med 123 när det gäller män för samma period. Det totala antalet anmälda våldtäkter har tredubblats de senaste tio åren. Till viss del beror det på lagförändringar eller att anmälningsbenägenheten ökat. Det kan inte heller uteslutas en ökning av det faktiska antalet våldtäkter. Samtidigt visar statistiken att påfallande få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Enligt Amnesty rapport från 2008, Fallet nerlagt – Våldtäkt och mänskliga rättigheter i de nordiska länderna, särbehandlas våldtäktsutredningar i förhållande till andra utredningar. Vi menar i likhet med rapporten att det behövs mer kunskap om varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Amnesty föreslår att en granskningskommission tillsätts för att få mer kunskap om problemet och för att komma till rätta med eventuella brister i förundersökningar. Vi stöder detta

Fel! Okänt namn på

förslag och menar att regeringen bör tillsätta en sådan granskningskommission.

8.3. Människohandel

All människohandel är avskyvärd. Varje köp av någons kropp bygger på en exploatering och ett utnyttjande av dennes utsatthet. Mer än en miljon kvinnor och barn varje år säljs som sexslavar till Europa. Sexslavhandel är inte bara oerhört inkomstbringande utan även mer riskfritt än både vapen- och droghandel. Dessutom kan ”varan” eller offret återanvändas om och om igen. Vi socialdemokrater vill gå ytterligare ett steg för att bekämpa människohandel och prostitution i Sverige. Tiden är mogen för att slopa brottet koppleri och istället kalla detta brott för dess rätta namn, nämligen människohandel. Vi får med ett nytt människohandelsstraff därmed ett högre straffvärde än för koppleri och en lagstiftning som ligger i takt med verkligheten och samhällets utveckling.

En sådan ny brottsrubricering skulle också öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott mot person. Skulle de som idag döms för koppleri istället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökade möjlighet till upprättelse och skadestånd. Dessutom ger människohandel ett betydligt högre straffvärde vilket vore mer överensstämmande med brottets art.

Den svenska lagstiftningen mot sexköp har uppmärksammats internationellt. Inte minst för att fler länder har sett den tydliga kopplingen mellan prostitution och människohandel. Att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål på ett effektivt sätt kräver även ett tydligt avståndstagande från prostitution. Den utvärdering som skett av sexköpslagen visar att förbudet mot köp av sexuell tjänst har haft avsedd effekt och utgör ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I utvärderingen pekas det på att det för polisen är uppenbart att förbudet mot sexköp fungerar som en barriär för människohandlare och kopplare som överväger att etablera sig i Sverige. Kriminaliseringen av sexköp har inneburit att andelen män som uppger att de vid något tillfälle köpt sex minskat. Regeringen måste ta initiativ, både inom EU och internationellt, för att driva på fler länder att anamma den svenska sexköpslagen.

8.4. Kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp ska bort

Människohandel, barns sexturism och prostitution visar på en omänsklig syn där individer betraktas som slavar som kan köpas och säljas på en marknad. Den som utnyttjas kan återanvändas om och om igen, vilket gör verksamheten oerhört inkomstbringande för de kriminella nätverk som står bakom sexindustrin. Vi socialdemokrater anser att alla har ett gemensamt ansvar för att skydda såväl barn som vuxna mot prostitution. Sexköp kriminaliserades därför i Sverige 1999, på vårt initiativ.

Utvärderingen som skedde nyligen av sexköpslagen visar att förbudet mot sexköp har haft effekt och utgjort ett viktigt redskap för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel. Sexköpslagen har såväl avskräckande effekt som normerande verkan. Internationella studier visar även att hot, misshandel och våldtäkter är vanligt i samband med prostitution. I stort sett alla som prostituerar sig vill lämna prostitutionen om de hade andra försörjningsalternativ. Nu är det hög tid att ta ytterligare ett steg framåt. Vi ska inte exportera sexslaveriet utomlands. Även svenskar som köper sex utomlands ska kunna lagföras för detta i Sverige. Norge har genomfört en sådan lag nyligen. Vi vill ta bort kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp. Regeringen bör återkomma med ett sådant lagförslag snarast. Vi vill även införa skadestånd för brottsoffret.

8.5. Preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn

Många barn utsätts för grova övergrepp som skadar dem för resten av livet. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan man orkar, vågar eller får möjlighet att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Har man varit utsatt för den här typen av övergrepp är det viktigt att det finns en möjlighet att få upprättelse, även om det gått lång tid. Har man begått grova övergrepp mot ett barn ska man också kunna fällas för detta, även om det har gått lång tid. Vi vill därför att regeringen ska utreda om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort.

8.6. Förbättra kontaktförbud i gemensam bostad

Kontaktförbud avseende gemensam bostad har inte tillämpats i tillräcklig utsträckning för att kunna ge ett relevant skydd för personer, oftast kvinnor, som utsatts eller riskerar att utsättas för brott. En genomgång av antalet meddelade kontaktförbud avseende gemensam bostad sedan 2003 är nedslående. Av drygt 4 000 meddelade kontaktförbud per år mellan 2005 och 2009 avser endast runt 100 per år den gemensamma bostaden. Det är en utveckling man inte kan vara nöjd med.

Anledningen till att antalet kontaktförbud i gemensam bostad är så få är flera. Men det är tydligt att kraven för att kunna tillämpa kontaktförbud avseende gemensam bostad är så högt ställda att situationen hinner bli så allvarlig att andra frihetsberövande åtgärder i stället träder in. Om kontaktförbudet ska kunna användas mer i preventivt syfte, vilket även skulle innebära ett utökat brottsofferperspektiv, så skulle kravet för att få kontaktförbud avseende gemensam bostad behöva mildras. Att inte den som utsätts för t.ex. hot eller andra brott ska behöva flytta utan i stället den som utsätter någon för detta är en viktig principfråga. Följden blir att samhället inte kan erbjuda tillräckligt skydd för kvinnor, som det ju oftast handlar om, som utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld av män de lever ihop med. Detta i sin tur innebär att

Fel! Okänt namn på

det i alltför många fall är den utsatta kvinnan som tvingas flytta från den gemensamma bostaden. Vi anser att det är dags att vända på detta. Vi menar att detta kan göras genom att begreppet ”påtaglig risk” tas bort. På våren 2011 gav riksdagen regeringen i uppdrag att stryka villkoret ”påtaglig risk” och snarast återkomma med ett nytt lagförslag. Det är nu hög tid att regeringen återkommer till riksdagen med ett lagförslag.

8.7. Bättre behandling i kriminalvården samt uppföljning vid frisläppandet

Det finns idag olika behandlingsinsatser för sexualbrottsdömda. Vi menar att denna behandling kan stärkas ytterligare. Med validerade behandlingsmetoder kan återfallsrisken minskas med 30–40 procent, menar Sexualmedicinskt centrum. Vi menar att även frisläppta före detta sexualförbrytare måste följas upp och erbjudas hjälp och stöd på ett bättre sätt än idag.

8.8. Skärp kampen mot sexuell exploatering av barn och unga

Övergrepp mot barn är bland det mest avskyvärda brott som kan ske. Det handlar om grova kränkningar av barns rättigheter. När personer åker till ett annat land för att begå övergrepp på barn kallas det ibland för ”barnsexturism”. Barnsexturism förekommer i hela världen, men företeelsen flyttar på sig i och med att förövarna flyttar runt till de länder där det är lättast att utnyttja barn och där rättsväsendet är svagast.

Barnsexturismen är omfattande men samtidigt finns det en stor osäkerhet kring hur stor den är, vilka som är förövare, hur återfallsfrekvensen i brott ser ut, destinationsorter, om förövarna kan kopplas till andra sexualbrott, hur internet och ny teknologi påverkar exploateringen m.m. Vi menar att regeringen bör ta initiativ både nationellt och i EU för att kartlägga och bekämpa förekomsten av så kallad barnsexturism i världen. Europol skulle kunna få en tydlig roll i detta arbete.

Trots att barnsexturismen har uppmärksammats mycket under senare år är antalet lagförda som begått brott utanför Sveriges gränser relativt liten. Det kan bero på utredningssvårigheter eller problem i det internationella rättsliga samarbetet, men en annan faktor är även det låga antalet anmälningar. Ecpat genomförde en undersökning 2010 som visade att få av de intervjuade visste vad de skulle göra om de såg tecken på barnsexturism. Därför behövs det ytterligare informationsinsatser gentemot svenska turister om problemet och vilka insatser de kan bistå med. Fler ögon som kan anmäla har en avskräckande inverkan.

Barnsexhandeln spänner idag över många departements ansvarsområden. Det är viktigt att någon tar ett helhetsgrepp om frågan. Därför måste det tydliggöras att en minister i regeringen har ansvar för hela barnsexturismen som fråga. Då faller den inte mellan stolarna, vilket den gör idag. Arbetet mot

barnsexturism måste samordnas och koordineras. Det skulle kunna göras genom att tillsätta en arbetsgrupp bestående av representanter från olika departement.

Vi vill även se en ökning av antalet polisiära sambandsmän på Sveriges ambassader i de områden där man vet att barnsexturism är vanligt förekommande. Konsulat och ambassader ska rapportera alla svenskar som anmäls, åtalas och döms för denna typ av brott utomlands till svenska myndigheter.

9. Brottsoffer

Alla människor har rätt att känna sig trygga i vardagen. Trygghet mot brott innebär att inte behöva känna rädsla för att utsättas för övergrepp, att samhället reagerar snabbt och tydligt när brott inträffar och ger stöd och upprättelse till brottsoffer. Samhället måste skapa förutsättningar för att minska de fysiska, psykiska och ekonomiska skador som uppkommer av brott. Ett brottsoffer ska veta att hon får stöd från alla led – rättsväsen, sjukvård, socialtjänst, brottsofferjourer, kvinnojourer och liknande.

Brottsoffer måste känna förtroende för rättsväsendet. Därför måste rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, att utreda brott, att binda gärningsmän till brotten och att lagföra dessa. Annars finns det en risk för att personer som utsatts för brott inte anmäler dessa.

Rättsväsendet måste arbeta med bemötandefrågor gentemot brottsoffer. Det handlar om hur polis, åklagare och socialtjänst uppträder mot och ger stöd till brottsutsatta. En viktig del i att stärka stödet för den som utsatts för ett brott är att ge information om vad som händer efter anmälan.

De ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, till exempel brottsofferjourer och kvinnojourer, gör ett ovärderligt arbete. Vi vill stärka deras möjligheter att arbeta ytterligare.

9.1. Skyddad identitet

Många människor lever idag under allvarliga hot, vilket utgör ett stort problem i deras liv. Ett vanligt scenario är att en man hotar och förföljer sin före detta hustru eller flickvän. Men det kan även röra sig om att någon känner sig allvarligt hotad av kriminella personer. För att skydda sig från dessa hot kan det krävas att personuppgifter som i vanliga fall är öppna genom offentliga register skyddas.

Genom att ta kontakt med Skatteverket kan man begära att uppgifter sekretessmarkeras, vilket ibland kallas för att man erhåller ”skyddad identitet”. En sådan sekretessmarkering innebär att myndigheterna ska göra en noggrann prövning innan uppgifter lämnas ut. Det saknas formella krav kring denna begäran, men vid en sådan begäran om sekretessmarkering finns ofta krav på intyg, t.ex. från polisen eller socialtjänsten, som styrker att det finns en hotbild.

Fel! Okänt namn på

För den som fått sekretessmarkering görs ofta en prövning efter viss tid om skyddet skall kvarstå. Om det skall upphävas tas beslut av enskild handläggare på Skatteverket. Ett problem är att det idag saknas möjlighet att ompröva eller rättsligt överklaga den enskilde handläggarens beslut om ett upphävande av sekretessmarkering. Ett sådant upphävande kan för den enskilde då leda till en stor otrygghet och utsatthet. Vi menar att det är nödvändigt att se över Skatteverkets hantering av upphävandet av en sekretessmarkering för att minska otryggheten för dem som känner sig hotade och för att förbättra rätts-säkerheten.

9.2. Målsägarbiträde redan vid anmälan

Vi vill nu ta ytterligare steg för att förbättra tryggheten. Vi vill att målsägan-debiträden ska komma in tidigare i processen. Redan när brottsanmälan sker ska målsägande ha rätt till ett målsägandebiträde. Det stöd och den hjälp ett målsägandebiträde kan ge betyder mycket för den som utsatts för våld eller sexualiserat våld och ofta befinner sig i en traumatiserad situation. Ett sådant stöd kan även bidra till att få fram fakta som kan vara behjälplig i den fortsatta utredningen.

9.3. Fler barnahus

Det är viktigt att bemöta barn och ungdomar som är brottsoffer på rätt sätt. Första kontakten kan många gånger vara avgörande för deras fortsatta bearbetning och hantering av vad de varit med om. Sedan några år finns det barnahus runt om i landet där man samlar alla utredande myndigheter, stöd och behandling under ett och samma tak i en miljö som är anpassad för att i största möjliga mån minska påfrestningarna för barnet. Denna verksamhet har efter utvärdering visat sig vara mycket väl fungerande på så sätt att barn som utsatts för våld eller övergrepp fått ett bättre bemötande, bättre stöd i rättsprocessen och bättre psykosocialt stöd i den inledande fasen av den rättsliga utredningen. Den så viktiga samverkan mellan myndigheterna har blivit mer effektiv. Vi vill se att det ska finnas minst ett barnahus i varje län framöver, vilket regeringen aktivt bör stimulera. Vi anser också att regeringen bör medverka till att barnahusens uppdrag ska omfatta barn upp till 18 år. Kommunerna måste utveckla det egna stödet samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till brottsoffer och dennes anhöriga. Det är även viktigt att utvärdera och utveckla den verksamhet som finns på barnahusen idag genom forskning.

9.4. Särskild kompetens på akutsjukhusen

Många kvinnor som blir våldtagna och som söker sjukhusvård polisanmäler inte övergreppen. Men många som polisanmäler sexuella övergrepp kommer

inte till sjukvården i tid för att säkra bevis. I många fall söker kvinnor vård först efter flera dagar eller veckor. Vid ett flertal fall har våldtäktsoffer även påpekat att de i samband med övergrepp känt sig drogade. Droger går ur kroppen relativt fort. Därför är det viktigt att sjukvården också erbjuder drogtestar på dem som söker vård för sexuella övergrepp.

På Södersjukhuset i Stockholm sker det akuta omhändertagandet vid den särskilda mottagningen av särskilt anställd och utbildad barnmorska och kurator. Därefter sker en gynekologisk undersökning med provtagning av gynekolog som alltid assisteras av undersköterska. Gynekolog med särskild utbildning av Rättsmedicinalverket skriver därefter rättsintyg på samtliga patienter. På detta sätt ökar kvaliteten på de rättsintyg som kan komma att ligga till grund för en eventuell rättsprocess. Vi menar att regeringen måste arbeta aktivt för att alla akutsjukhusmottagningar i landet ska besitta den särskilda kunskap som krävs för att ta emot kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp. Vi menar även att drogtestar ska erbjudas som en viktig del i att säkra bevis.

9.5. Utveckla stödet till närstående

Runt en familj eller relation där det förekommer våld finns ofta anhöriga och andra närstående som påverkas av att våld förekommer. Kvinno-, tjej- och brottsofferjourer vittnar om att det är vanligt att närstående ringer och vill ha hjälp och råd. Enligt socialtjänstlagen hör det till socialnämndens uppgift att verka för att inte bara den som utsatts för brott får stöd och hjälp utan även dennes närstående. Idag saknas sådant stöd. Få, om ens några, kommuner har utvecklat ett planerat och genomtänkt stöd till närstående. Kommunerna bör utveckla det egna stödet till närstående, samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående. Här finns ett dolt behov som behöver tillgodoses. Regeringen har inget sagt om hur stödet till närstående bör utvecklas, vilket är en brist. Vi menar att regeringen bör ges i uppdrag att i sina kontakter med kommunerna, stimulera dessa att utveckla stöd till närstående.

9.6. Stöd på nätet

Internet kan också användas på ett positivt sätt för att hjälpa ungdomar som utsatts för kränkningar av olika slag. Fryshuset i Stockholm har till exempel startat en verksamhet de kallar för *Nätvandrararna*. Den innebär att vuxna är tillgängliga på nätet för barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp. En annan viktig verksamhet är tjejjour på nätet. Att göra tjejjourerna mer tillgängliga via nätet är viktigt eftersom många unga tjejer sköter stora delar av sina kontakter med andra på detta sätt. Vi har kunnat se att fler tjejjourer skapat denna typ av möjlighet att kunna ha kontakt. Det är viktigt att tjejjourer som byggt upp en sådan viktig verksamhet får ekonomiskt stöd för sin verksamhet.

Fel! Okänt namn

10. Stärkta domstolar

I det svenska rättsväsendet har domstolarna en central ställning. De är oberoende och självständiga och ska tillgodose den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Samtidigt är det viktigt att handläggningen av mål sker på ett effektivt sätt.

Under de senaste åren har domstolarna förkortat sina handläggningstider betydligt. Problemet är emellertid fortfarande omfattande. Långa handläggningstider påverkar rättssäkerheten och urholkar förtroendet för rättsväsendet. Satsningar på polisen skapar ett högre tryck på resten av rättskedjan. Det är viktigt att det finns en balans mellan de olika myndigheterna. Att en rättegång sker inom rimlig tid skyddas både av grundlagen och av Europakonventionen.

Det finns därför skäl att göra en översyn om domstolsförfarandet kan effektiviseras på olika sätt med bibehållen rättssäkerhet.

10.1. Nämndemannainstitutet

Nämndemannainstitutet är viktigt och har ett starkt berättigande. Nämndemännens medverkan i våra domstolar bidrar till att tillgodose medborgarnas intresse av insyn i den dömande verksamheten och innebär en garanti för att verksamheten i domstolarna ligger i linje med allmänna värderingar i samhället. Nämndemännens medverkan bidrar också till att medborgarnas förtroende för domstolarnas verksamhet upprätthålls. Tanken bakom nämndemannainstitutet är att det ska vara människor från det omgivande samhället som kan bidra i dömandet med erfarenhet från samhällets olika delar. Förtroendet för våra nämndemän är beroende av att systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt. En av förutsättningarna för att nämndemännen ska fungera är att de får utbildning. Idag pågår utbildning av nämndemän vid varje enskild domstol. Vi menar att det vore bra om utbildningen blir obligatorisk och likartad för hela landet. Alla nämndemän bör gå igenom en sådan utbildning innan de börjar döma.

Både brottsoffret och den åtalade måste kunna räkna med en rättvis och opartisk rättegång, oavsett härstamning eller sexuell läggning. Ingen rättsprocess ska kunna misstänkliggöras för att ha påverkats av grumligt rastänkande eller hat mot homosexuella. Därför måste det ställas höga krav på dem som utses till nämndemän. Det är inte rimligt att personer med extremistiska åsikter ska kunna sitta i domstolar och döma. Det undergräver förtroendet för domstolarna. Det måste bli tydligt att lagstiftningen ger möjlighet till de politiska församlingarna att säga nej till utnämnannde av personer i dömande församlingar som hyser extrema åsikter. En domstol kan dessutom entlediga en nämndeman som visat sig uppenbart olämplig för uppdraget. För att underlätta nomineringsprocessen av nämndemän bör tillsättandet av dessa skjutas ett halvår i förhållande till vad som gäller idag. Därmed ges partierna mer tid att arbeta med nomineringarna och att granska kandidaterna. Vi menar att det

är dags för regeringen att se över regelverket för hur nämndemän utses och entledigas.

För några år sedan skedde reform av reglerna för nämndemän. Syftet var bland annat att få en bredare sammansättning av nämndemän när det gäller ålder, kön, yrke och etnisk bakgrund. För att nå dit var en viktig del av reformen ett höjt arvode. Den borgerliga regeringen införde en halvdagsersättning som i vissa fall visat sig slå snett. En uppföljning av om effekterna av höjningen av den ekonomiska ersättningen till nämndemän blivit de åsyftade måste därför göras av regeringen.

10.2. Lagg inte ner ytterligare domstolar

Under de senaste tio åren har Sveriges domstolar minskat med ungefär hälften. Domstolsverket föreslog nyligen ytterligare nerläggningar av fyra tingsrätter i landet. Ytterligare nerläggningar av domstolar riskerar att leda till sämre tillgänglighet och service för medborgarna. Det innebär även ett hot mot rättssäkerheten eftersom trycket redan är stort mot domstolarna med hänsyn till måltillströmningen. Det är viktigt att det medborgerliga förtroendet för landets rättsskipande verksamhet bibehålls. Vi menar att det därför är av stor betydelse att tingsrättsorganisationen inte förändras nu på så sätt att ytterligare domstolar läggs ner.

10.3. Effektivare domstolsförfarande

Det finns skäl att fundera på hur domstolsförfarandet kan effektiviseras på olika sätt med bibehållen rättssäkerhet. Den socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning som kom med ett betänkande 2007 (SOU 2007:26 Alternativ tvistlösning). I utredningen föreslogs bland annat två nya alternativa frivilliga förfaranden för prövning av dispositiva tvistemål. Tanken var att alternativen skulle vara både snabbare och billigare för parterna än den process som finns idag och skulle ses som ett alternativ till den traditionella tvistemålsprocessen. Det ena alternativet var ett införande av snabbrättegångar och det andra alternativet var ett förfarande för förhandsbeslut. För snabbrättegångar skulle målen vara avgjorda inom tre månader. Vi menar att det är viktigt att regeringen går vidare med dessa förslag. Pilotverksamhet skulle kunna ske på vissa domstolar.

En annan åtgärd som skulle kunna genomföras är att införa krav på att skicka in ett sammandrag i civilmål i förväg. Sakframställningen är idag muntlig och sker vid huvudförhandlingen. Genom ett sådant förfarande går det att vinna mycket tid. Vid huvudförhandling i tvistemål ska tingsrätten som huvudregel i dagsläget bestå av tre domare. Det kan vara tillräckligt med en domare som huvudregel. Om det finns särskilda skäl ska rätten kunna utökas till två domare. Detta bör utredas. Idag är det dessutom vanligt att advokater söker anstånd. Det innebär att processerna tar tid och blir kostsamma för

Fel! Okänt namn på

samhället. Det måste bli svårare för advokater att söka anstånd. Antalet mål ska inte ligga och växa. De ska avgöras på ett effektivt och rättssäkert sätt.

10.4. Se över rättshjälpslagen

När man hamnar i en rättslig tvist och är i behov av ekonomisk hjälp ska man i första hand reglera detta genom sitt försäkringsskydd. I andra hand finns det statlig rättshjälp att söka för den som inte kan få ekonomisk hjälp från annat håll. Såväl rättsskyddet som utgår genom försäkringen och rättshjälpen är begränsad, och vid komplicerade fall räcker inte detta till. I familjemål krävs dessutom särskilda skäl för att få tillgång till rättshjälp. Det innebär att personer kan komma i en svår situation och riskerar att hamna mellan stolarna. En part, oftast kvinnan, kan då hamna i ett underläge. Exempelvis förekommer det att kvinnor avstår från att driva en bodelningsprocess på grund av rättshjälpsreglerna. Det kan innebära att kvinnan tvingas komma ur en skilsmässa med dålig ekonomi eller i värsta fall tvingas stanna kvar i ett äktenskap på grund av ekonomiska skäl. Ett ytterligare problem är att rättsskyddsförsäkringarnas maxbelopp inte har höjts på flera år. Rättshjälpen och rättshjälpslagen behöver ses över och förändras, den behöver anpassas till dagens problem och behov.

10.5. Tolkverksamheten vid domstol

Tolkverksamheten vid domstolar är en viktig verksamhet för att nå rättssäkerhet för den enskilde och för att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet. För att nå kvalitet i tolkningen krävs att tolkarna är kvalificerade för sin verksamhet. Därför bör tolkarna antingen vara auktoriserade tolkar eller rättstolkar. Domstolsverket som gjort en enkätundersökning hos landets domstolar drar emellertid slutsatsen att tolkverksamheten är bristfällig. Det är svårt att få tag på kvalificerade tolkar. Många domstolar ställer inte heller krav på kvalificerade tolkar. Dessutom är utbildningen till tolk inte heller alltid tillfredsställande. Det är därför en nödvändighet att förbättra kvaliteten på tolkning i domstolar. Några åtgärder som kan vidtas är att krav måste ställas på att kvalificerade tolkar används i högre utsträckning av domstolarna. Fler tolkar måste utbildas och det bör finnas ett nationellt register över kvalificerade tolkar och deras kompetens.

11. En bättre kriminalvård

Kriminalvårdens uppgift är att verkställa straff och ansvara för häkten fångelser och frivård. Kriminalvården utgör en av rättskedjans viktigaste funktioner. Här ligger ansvaret för att straff avtjänas på ett säkert sätt och för att människor som begått brott återanpassas så att nya brott inte sker i framtiden. Vård

och behandling utgör grunderna i en human kriminalvård. Det ska löna sig att arbeta aktivt med sin situation, likväl som missbruk, kriminalitet i anstalt eller rymningar ska få konsekvenser för den enskilde. Många intagna har behov av vård, utbildning och arbetsträning. Inte sällan har de intagna multikomplexa problembilder. Denna utveckling ställer höga krav på kriminalvårdens utveckling och innehåll. Det är viktigt att kriminalvården aktivt stöttar de intagnas behov genom påverkansarbete, men också ser till att det finns möjligheter att faktiskt genomgå olika program.

11.1. Kriminalvårdens utveckling

Satsningarna på polisorganisationen har ökat trycket på resten av rättskedjan. Antalet klienter ökar inom kriminalvården. Inte sällan har de intagna multikomplexa problembilder. Denna utveckling ställer höga krav på kriminalvårdens utveckling och innehåll. Bristande resurser skapar en ineffektiv kriminalvård som riskerar att motverka de intagnas rehabilitering och försämrar arbetsmiljön för dem som jobbar inom kriminalvården. Fackförbundet Seko har tidigare rapporterat om kraftig överbeläggning och hårdare klimat inom anstalterna. Det är trångt både på anstalter och på häkten runt om i landet. Att häktade har behövt transporteras långa avstånd för att få plats är både ineffektivt och resursslukande. Kriminalvården menar själva att de behöver flera hundra platser framöver för att möta behovet. Det är viktigt att personalbehovet och lokaler är anpassade efter de behov som finns för att skapa en väl fungerande kriminalvård. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för om kriminalvårdens resurser används effektivt och är tillräckliga för att bedriva en fungerande verksamhet.

Under flera år har kriminalvården utvecklats radikalt på säkerhetssidan med utbyggnader av säkerhetsplatser på de tyngsta anstalterna och förhöjd säkerhet överlag. Det har varit nödvändigt. En god vård inom kriminalvården förutsätter att internerna är på plats, deltar i program, behandling och aktiviteter. Men ökad säkerhet kan även skapa frustration hos de intagna. Därför är det viktigt att det finns en god bemanning på våra anstalter och häkten som skapar möjlighet för personlig kontakt med intagna.

11.2. Tillsyn av Kriminalvården

En väl fungerande tillsyn är central för den slutna verksamhet Kriminalvården utgör. Den tillsyn som JO utför idag är inte kontinuerlig och heller inte fullständig. En övervägande del av verksamheternas tillsyn ansvarar den egna myndigheten för. En modern kriminalvård ska ha en självständig tillsyn utifrån. Vi vill därför införa en oberoende instans utanför Kriminalvården som ska sköta tillsynen över Kriminalvården. Detta bör utredas.

11.3. Häktesverksamheten

Många sitter idag på häkten i väntan på rättegång. Ibland är häktestiderna orimligt långa. Det är en fara sett ur ett rättssäkerhetsperspektiv, men det försvårar även behandling. På häkten sätts inga behandlingsinsatser in, vilket är otillfredsställande eftersom många intagna på häkten är som mest mottagliga för påverkan under den tiden. Här skulle man kunna utveckla kriminalvården mera. Europarådets tortyrkommitté (CPT) har kritiserat Sverige för förhållandena på de svenska häkten. Den senaste granskningen av Sverige skedde 2009. Där riktades skarp kritik mot sättet på vilket barn hålls häktade. Barnombudsmannen har nyligen följt upp situationen för barn i häkte. Drygt 80 procent av 15–17 åringar i häkte är belagda med restriktioner. Visst kan det finnas skäl till restriktioner mot unga som häktats, men samtidigt måste man ta hänsyn till att restriktioner under lång tid kan ge mycket negativa konsekvenser på hälsan. I flera häkten förekommer det dessutom att häktade under 18 år vistas tillsammans med häktade vuxna. Vi menar att regeringen måste utreda om hur skadeverkningar som sker via restriktioner kan begränsas och anpassa såväl lagstiftning som häkten efter detta.

11.4. Bättre utslussning

Stödet vid övergång från anstalt till frihet måste utvecklas. Utgångspunkten ska vara bättre när de intagna lämnar fängelset eller frivården än när de kom dit. Den socialdemokratiska regeringen införde halvvägshus som innebär att den intagne är placerad i ett av kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn. Halvvägshus främjar återanpassning i samhället. Det krävs ökade ansträngningar för att få fler intagna i verksamhet i halvvägshus.

Livet efter anstaltsvistelse är svårt trots att kriminalvården ska utformas på ett humant sätt så att den intagnes anpassning i samhället främjas och skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. Risken att återfalla i brott är hög. Inom tre år återföll ca 40 procent i brott av dem som lagfördes för brott 2005. Återfallsfrekvensen är högre för män (44 procent) än för kvinnor (29 procent). Risken att återfalla ökar tydligt med antalet tidigare belastningar. Av dem som hade nio belastningar eller fler hade 94 procent återfallit i brott efter tre år.

Förberedelserna för den intagnes frigivning skall vara särskilt inriktade på konkreta åtgärder för att underlätta övergången till ett liv i frihet. Syftet är att den intagne vid frigivningen i möjligaste mån skall ha sin försörjning ordnad genom arbete eller på annat sätt och att han eller hon skall ha tillgång till bostad. Trots detta vet vi att de flesta av de intagna saknar ett arbete efter frigivningen och många saknar bostad. Över hälften av dem som intas i anstalt är narkotikamissbrukare. Behandling ges idag inom kriminalvården. Den nya insatsen vårdvistelse ger ytterligare en möjlighet till behandling.

Det är viktigt att kommunerna har en god beredskap före att kunna erbjuda bostad, utbildning, stöd och vård som behövs efter frigivandet. För att under-

lätta kommunernas möjlighet till detta menar vi att det bör utredas hur alla de resurser som finns inom missbrukarvården, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen etc. kan samordnas på ett bättre sätt för att ge varje enskild individ ett relevant stöd i samband med frigivningen med ett så kallat utslussningsavtal. Stödet ska vara individuellt och insatserna ska vara riktade mot till exempel fortsatt missbruksvård, arbetspraktik, utbildning och boende. Insatserna ska vara dokumenterade i en handlingsplan som skrivits under av den enskilde, kriminalvården och kommunen. Regeringen bör utreda hur ett system med utslussningsavtal skulle kunna fungera på bästa sätt. En sådan utredning kan göras parallellt med det pilotprojektet vi beskriver i vår utgiftsområdesmotion.

Samma principer skulle kunna användas för unga som suttit på sluten ungdomsvård. Efter sådan påföljd är återfallsfrekvensen särskilt hög.

12. Integritet

Frågor som rör enskildas integritet är i dagens samhälle, med stora möjligheter till kontroll och eftersökning av individers agerande, av vital betydelse. De tekniska landvinningar som gjort det möjligt att underlätta i människors vardag har också gjort det lättare för brottslingar och terrorister att begå övergrepp och brott. Internet och andra sätt att kommunicera elektroniskt används till exempel för att sprida narkotika, underlätta terrorism, idka spioneri, främja barnsexhandel och sprida barnpornografi för att ta några exempel. Det har också gjort att behovet från statens sida av övervakning och kontroll ökar för att förhindra och bekämpa brottslig verksamhet. Allmänheten ställer även berättigade krav på att fler brott klaras upp. Många av de verktyg som polis och åklagare har till förfogande i form av t ex teleövervakning och telefonavlyssning är effektiva och nödvändiga för att utreda brott.

Staten har flera roller. Staten ska bekämpa kriminalitet och övergrepp av olika slag som drabbar medborgarna. Kriminalitet är ett av de allra vanligaste integritetsövergreppen mot individer. För att klara att bekämpa kriminalitet behöver polis och åklagare effektiva verktyg, som t ex hemlig telefonavlyssning. Samtidigt ska staten värna medborgarnas fri- och rättigheter. I det ingår att skydda den individens integritet. Det föreligger alltså motstridiga intressen, vilket innebär att det krävs noggranna bedömningar varje gång beslut tas som innebär inskränkningar för den enskildes integritet, även om syftet med inskränkningen är att skydda medborgarna.

I stort sett alla ställer säkert upp på att det är nödvändigt att polis och åklagare får tillgång till effektiva verktyg som gör det möjligt att bekämpa och lagföra grova brottslingar. Men många är samtidigt rädda för att staten ska få för stora befogenheter. Därför måste statens möjligheter att inhämta personuppgifter alltid omgärdas av ett starkt rättssäkerhetsskydd. Det har fört med sig att ett stort antal skydds- och tillsynsmekanismer byggts upp för att se till att staten inte missbrukar de verktyg man har. Trots de rättssäkerhetsåtgärder som antagits är det dock viktigt att vara uppmärksam på om det går att för-

Fel! Okänt namn på

stärka rättssäkerheten ytterligare runt lagar som beslutats om och som kan inskränka på den enskildes integritet.

Men integritetsskyddet handlar inte bara om den enskildes skydd emot staten. Nästan alla använder numera nästan dagligen internet, ofta både i arbetet och i privatlivet, och det har förändrat vardagslivet för många. Som alla stora omvärldsförändringar har den nya tekniken också inneburit nya utmaningar.

Privata bolag sitter på allt större mängder information om miljontals människor. Via sökmotorer som till exempel Google kan man kartlägga vilka adresser du besöker, vilka klipp du kollar på Youtube, vilka sexuella preferenser du har, vilka böcker du är intresserad av eller personer som du är nyfiken på i allmänhet. På Facebook delar allt fler med sig av privata uppgifter, man kan kartlägga ditt sociala nätverk, vem du umgås med och vilka intressen du har. Genom olika medlemskort samlas information om vad du köper och när du handlar. Telefonoperatörer har uppgifter om hur du ringer. Ja, i stort sett hela ditt nät- och kontaktbeteende kan kartläggas.

Detta område är idag i det närmaste helt oreglerat. Det saknas helt en ordentlig kartläggning om hur privata företag använder information om enskilda användare och i vilken utsträckning uppgifter sparas. Som användare får du lita på it-företagen när de säger att de skyddar integritetskänslig information om oss. Att tjänsterna är helt frivilliga och att vi godkänt användaravtal gör oss inte tryggare.

Det har alltså länge förts en debatt om den enskildes integritet i förhållande till staten. Den har varit viktig, och lett till ett förstärkt integritetsskydd i detta avseende. Nu måste vi ta ett steg till. Integritetsskyddet måste även lyftas upp när det gäller den enskildes integritet i förhållande till de privata it-företagen.

Socialdemokraterna och regeringen har en politisk överenskommelse som innebär att en parlamentarisk integritetskommission ska tillsättas. Den ska ha ett tydligt individperspektiv och beakta olika former av integritetsaspekter. Det gäller också förhållandet mellan enskilda och företag. Det är viktigt att denna kommission nu kommer igång med sitt arbete. Vi menar att man kan börja med att kartlägga hur privata företag och aktörer samlar information, hur länge sådan information sparas och vad den används till. Med utgångspunkt från en sådan kartläggning bör man sedan överväga lagstiftningsåtgärder för att stärka den enskildes integritet i förhållande till privata aktörer. Integritetskommissionen bör även utreda om det vore lämpligt att inrätta ett integritetsskyddsråd som ska vara ett vakande öga över den teknikutveckling som sker med beaktande på integritetsfrågor för den enskilde.

13. Bekämpa alkohol och andra droger

Alkohol- och narkotikamissbruk skapar ett stort lidande för både missbrukare och anhöriga. Missbruket har ofta sin grund i sociala missförhållanden, i problem inom familjen, i skolan, på arbetsplatsen, i ensamhet och rotlöshet. I missbrukets spår ser vi också en omfattande kriminalitet med en ökad otrygghet i samhället som följd. Sambandet mellan droger och brott, särskilt vålds-

brott, är starkt. En aktiv och restriktiv drogpolicy är därför en viktig del i ett samlat program för att förebygga brott och minska lidandet i samhället.

Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi motsätter oss detta. Det går att påverka EU. Den svenska narkotikapolitiken har haft framgång och missbruket i Sverige är internationellt sett lågt.

13.1. Bekämpa drogrelaterad brottslighet

Brott som är relaterade till alkohol och narkotika måste bekämpas både nationellt och internationellt. Den organiserade brottsligheten lever på att smuggla och distribuera narkotika, dopningspreparat, alkohol och tobak. Narkotika är fortfarande den största illegala handelsvaran i världen. Enligt beräkningar från FN-organet UNODC värderas narkotikahandeln till 300 miljarder amerikanska dollar.

Utbudet av narkotika måste minska. Det kräver insatser av polis, tull, kustbevakning och kriminalvård. För att motverka smuggling av narkotika krävs att samverkan mellan myndigheterna fungerar på ett tillfredsställande sätt. Tullen måste ges goda möjligheter att kunna kontrollera varor som förs över gränserna.

Ett av de viktigaste verktygen för polisen att bekämpa narkotika är hemlig telefonavlyssning. Telefonavlyssning bör kunna användas i högre utsträckning än idag vid narkotikabrott.

Sverige kan inte självt bekämpa denna typ av kriminalitet med internationella kopplingar. Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Vi behöver därför samordna våra insatser inom EU och samarbeta med länder utanför. Europol är en viktig aktör för att aktivt kunna bekämpa narkotikabrottsligheten innanför EU. Schengensamarbetet som syftar till att kontrollera EU:s yttre gränser måste bli en effektiv barriär mot narkotikasmuggling och annan gränsöverskridande brottslighet. Inom ramen för FN måste det internationella samfundet arbeta mot produktion och handel av narkotika.

13.2. Skärpta åtgärder mot alkohol i trafiken

Alkohol ligger bakom många olyckor i trafiken. Det bedöms att 1 000 människor omkommit i olyckor i Sverige de senaste tio åren där alkohol varit inblandat. Alkolås är ett effektivt verktyg för att minska rattfylleriet. Redan 2005 ansökte den dåvarande socialdemokratiska regeringen om ett nationellt undantag i EU för att införa en lagstiftning om obligatoriska alkolås i fordon. Den gången blev det nej från EU-kommissionen. Sedan dess har dock EU fått en mera positiv inställning till alkolås.

Det är därför hög tid att Sverige aktivt verkar i EU för att alkolås blir ett lagkrav i alla fordon som går i yrkestrafik. På sikt, när tekniken utvecklats

Fel! Okänt namn på

ytterligare, bör alkohol bli lagkrav även i vanliga personbilar. Drar arbetet ut på tiden bör Sverige återigen ansöka om ett nationellt undantag i EU om att införa alkohol i alla fordon som går i yrkestrafik.

Att köra bil nykter innebär livsfara för alla andra som befinner sig på vägen eller i dess närhet. Många polismyndigheter genomför alkoholutandningsprov på rutin vid trafikolyckor. Men det är inte obligatoriskt idag att ta alkoholutandningsprov. Det vill vi ändra på. När det är tekniskt möjligt att ta alkoholutandningsprov ska detta göras på förare som varit inblandade i trafikolyckor. En sådan ordning skulle även innebära större möjlighet för dem med beroende att få hjälp fortare.

Vid upprepade återfall i rattfylleri måste det till kraftfulla åtgärder. Effektivare åtgärder måste till för dem som gång på gång riskerar livet på andra. Samtidigt är det inte tillräckligt med längre straff. Det krävs även ökade insatser för vård och behandling. Regeringen måste ta initiativ i dessa frågor så att liv kan räddas.

För att visa allvaret med att bland annat köra påverkad vill vi även införa två helt nya straffbestämmelser för vissa trafikbrott – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik. Ett särskilt problem i samband med alkoholrelaterade trafikolyckor är så kallad eftersupning – det vill säga att förare som varit inblandade i en trafikolycka hävdar att han eller hon varit nykter när olyckan inträffade, men druckit i efterhand innan polisen kom till olycksplatsen. Så gott som alltid handlar det om en ren efterhandskonstruktion. Men för polisen är det svårt att skaffa fram bevismaterial om huruvida det ligger någon sanning i det påståendet eller inte. I Norge finns det lagstiftning som förbjuder eftersupning. Där är det inte tillåtet att dricka alkohol sex timmar efter att man varit inblandad i en trafikolycka. Under den socialdemokratiska regeringsperioden fanns det ett långt framskridet förslag att förbjuda eftersupning även i Sverige. Tyvärr har den borgerliga regeringen inte drivit detta förslag vidare. Riksdagen godkände dock våren 2011 ett socialdemokratiskt förslag om att regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om förbud mot eftersupning. Vi anser att det är viktigt att regeringen handlägger frågan skyndsamt så att nya regler kan träda i kraft så snart som möjligt. Det är inte rimligt att man idag ska kunna klara sig undan ansvar för rattfylleri genom att skylla på att man förtärt alkohol i efterhand.

13.3. Förverkande av fordon

Enligt 7 § trafikbrottslagen kan ett fordon som har använts vid brott förverkas. Förutsättningen för detta är att det krävs för att förebygga fortsatt brottslighet och att det inte är oskäligt. Det innebär att det har varit möjligt att beslagta bilar från återfallsförbrytare som kört med alkohol i kroppen. Vid oskälighetsbedömningen spelar bland annat bilens värde in. I praktiken har det inneburit att en fordonsägare med en dyr bil kan få behålla den, medan en person med en billigare bil kan få den beslagtagna, även om brottet är likvärdigt. Att köra bil berusad innebär att man riskerar andras liv och hälsa oavsett

bilens värde. Därför bör lagstiftningen förändras så att det blir möjligt att beslagta fordon från alla rattfyllerister som gång efter gång kör berusade och i många fall skadar andra i trafiken.

13.4. Skärpta åtgärder mot langning och ungdomars drickande

Alkohol är många gånger förknippat med misshandel, skadegörelse, sexuella övergrepp och även tragiska olyckor. Det måste bli betydligt svårare att langa alkohol än idag. En flodvåg av alkohol förs över Sveriges gränser varje år. Det är heller inte ovanligt att vuxna köper ut alkohol lagligt som sedan dricks av ungdomar i parker och på torg. På tio år har polisanmälningarna mot langning ökat dramatiskt. Ökade insatser och nya metoder från polisen är en förklaring till detta. Men det finns fortfarande ett stort mörkertal och mycket kvar att göra för att minska ungdomars alkoholanvändande. Vi vill ge polisen möjlighet om det finns en befogad misstanke att en ungdom olovligt förfogar över alkohol till exempel i en väska att söka igenom denna. Det handlar dock inte om en rätt att generellt genomsöka bagage. Ett sådant verktyg skulle göra polisens arbete betydligt effektivare i att förhindra att unga dricker alkohol och komma åt langning. Det är viktigt att kunna spåra alkoholförsäljningen bakåt i försäljningskedjan. Principen liknar den som när vi 2004 införde en ny lag för att förhindra klotter. Där gavs polisen möjlighet att i förebyggande syfte söka igenom exempelvis rygsäckar efter sprayburkar. Regeringen bör utreda detta.

Det behövs också en skärpning av synen på langning. Storskalig alkohol-langning till unga är ett av få områden där straffskärpningar kan förväntas ge positiva resultat. Det bedrivs i det närmaste en organiserad form av langning där tusentals liter öl, vin och sprit förs över Sveriges gräns och sedan säljs till ungdomar. Idag är minimistraftet för grov langning sex månader. Vi menar att det bör höjas till ett år.

13.5. Skärp insatserna mot dopning

Det är viktigt att arbetet mot dopning fortsätter. De preparat som i första hand används är anabola androgena steroider (AAS), som är kemiskt framställt könshormon med testosteron som grund. Idag missbrukas AAS av ett brett spektrum av individer, främst av dem som tränar på gym. AAS används också av våldsbenägna brottslingar och inom olika maktgrupper som till exempel kriminella mc-gång och nazistiska grupperingar. Även i fängelsemiljöer förekommer missbruk av dopningspreparat såväl som narkotika. Tillgången till AAS är i likhet med narkotika stor. Under de senaste fem åren har tillgången på den illegala marknaden stadigt ökat. Medlen är lätta att få tag på, bland annat genom internet. Förutom internethandeln förekommer en omfattande smuggling. Handeln har stora ekonomiska förtjänster och medför liten risk för upptäckt. Smugglingen sker ofta i samband med narkotikasmuggling. Enligt

Fel! Okänt namn på

polisen anträffas narkotika vid vart tredje beslag av AAS. Problemen och riskerna med missbruk av AAS är stora och kan jämföras med narkotikaproblematiken. Dopingjourens verksamhet spelar en viktig roll. Vi menar att det är viktigt att polisen prioriterar dopning mera.

14. Hedersvåld och hedersförtryck

Vi socialdemokrater ser allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Denna typ av våld och förtryck är avsiktlig, välkalkylerad och accepterad inom vissa grupper som anser sig ha rätten att agera utanför lagen för att få genomslag av sina värderingar. Det är också ett våld som riktar sig framförallt mot kvinnor som ofta har få kontakter i samhället och som tvingas att leva isolerat.

Vi måste se allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Kön, makt och sexualitet ligger till grund för detta förtryck som tar sig uttryck i kontroll, tvång, olika typer av hot, våld och i värsta fall dödligt våld. Problematiken hänger ihop med vissa sexuella normer där kvinnornas sexualitet kontrolleras av familjens män, men även upprätthålls av andra familjemedlemmar. Det handlar om att upprätthålla kulturella normer och lojaliteten mellan grupper, och då sådana bryts återupprätta familjens eller släktens heder.

Hederskulturen drabbar främst flickor och kvinnor. Det handlar om kontrollen över deras liv, alltifrån olika begränsningar i vardagen som ställer krav på hur de klär sig, vilka de umgås med, deras rörelsefrihet, deltagande i skolaktiviteter till livsval som utbildning, vem de gifter sig med, frågor om skilsmässa och sexualitet. Bryter de mot familjens regler drabbas de av sanktioner i form av hårdare restriktioner, men även hot och i värsta fall våld. Men hedersvåld och förtryck drabbar även pojkar och män. Problemet karaktär medför att gränserna mellan offer och gärningsman blir otydliga. De som medverkar till förtrycket och våldet kan själva vara utsatta. Det finns även andra grupper som löper större risk att utsättas för hedersvåld eller förtryck som homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet.

Det finns ingen statistik över hur stor omfattningen är när det gäller hedersrelaterat våld, och förtryck eftersom brott som begås i hederns namn inte har någon egen brottsrubricering går det inte att mäta omfattningen genom antalet anmälda brott. Att mörkertalet när det gäller våld i nära relationer är stort finns väl dokumenterat. Mycket talar för att de speciella omständigheter som råder kring hedersproblematiken gör att mörkertalet till och med är större för våld eller hot som har koppling till heder. Det krävs mer forskning på området för att få en mera heltäckande bild över vidden av hedersproblematiken.

Det behövs en rad olika åtgärder för att motverka hedersvåld och hedersförtryck. En viktig uppgift är att fortsätta det offentliga samtalet om hedersproblematiken. Det måste vara tydligt från politiskt håll att problemet existerar och att uppfattningar som har sin grund i hederskulturen aldrig kan vara accepterade i ett samhälle som har sin grund i mänskliga fri- och rättigheter och ett jämställt samhälle. Det förebyggande arbetet kan bli bättre. Våra vär-

Fel! Okänt namn på

degrunder måste genomsyra möten där människor träffas och samlas. Här har skolan en viktig roll. Myndigheter och kommuner måste samverka bättre och kunna erbjuda snabb hjälp. Socialtjänstens stöd måste vara inriktat på hedersproblematiken och det måste finnas tillgång till skyddade boende för dem som utsätts för olika former av hedersvåld och hedersförtryck. För att tydliggöra brottets särart och visa på dess allvar menar vi att det också krävs lagskärpningar på flera håll.

Redan idag är barn- och tvångsäktenskap oaccepterade företeelser i det svenska samhället. Ändå kan vi se att det förekommer att unga människor tvingas att gifta sig. För en del unga flickor är sommarlovet inte en tid de ser fram emot, utan snarare en tidpunkt då de riskerar att giftas bort under en resa till hemlandet. Vi menar att det behövs ytterligare förstärkningar i lagstiftningen för att skydda unga flickor, men även pojkar mot tvångs- eller barnäktenskap. Därför vill vi se en kriminalisering av barnäktenskap där någon är under 18 år. Det skulle innebära att den som gifter sig med någon under 18 år, men även föräldrarna till den som gifts bort, skulle kunna straffas. Det finns visserligen lagstiftning idag som bli aktuell i sådana fall, men det är alltför svårt att bevisa att till exempel olaga tvång förekommit. Det ska inte heller vara möjligt att få dispens för giftermål för någon under 18 år. Vidare vill vi även kriminalisera tvångsäktenskap.

Det är dags att vi i Sverige erkänner brott som begåtts i hederns namn i den svenska lagstiftningen. Vid straffmätningen måste det göras tydligt att ett brott som har ett hedersmotiv ska bedömas allvarligare än andra brott. I straffskärpningsgrunderna i dag ska ett brott ses som försvårande om motivet till exempel varit att kränka ras, hudfärg eller etniskt ursprung. Vi menar att det bör införas en tydlig straffskärpningsgrund för brott som har hedersrelaterade motiv. Det är en viktig signal till alla om att samhället tar dessa brott på allvar. Om domstolarna är tydliga med att ange straffskärpningsgrunderna i sina domar finns även bättre möjlighet att få statistik över utvecklingen när det gäller hedersrelaterade brott.

Det måste vara tydligt för alla som känner sig hotade att samhället finns där som stöd, men även med konkret hjälp. För dem som känner sig hotade där det finns en hedersproblematik bakom är stöd och hjälp avgörande eftersom släkt och vänner ingår i hotbilden och därför inte kan förväntas hjälpa till. En viktig del i att skydda personer som riskerar att utsättas för brott relaterade till hedersproblematik är att det finns bra hot- och riskanalyser. Idag görs hot- och riskanalyser både av socialtjänsten och av polisen. Ibland skiljer sig dessa åt, vilket leder till att fel insatser görs. I västa fall leder det till att den som känner sig hotad även råkar illa ut. Det behövs därför en bättre samordning mellan myndigheterna både avseende insatser och hot- och riskanalyser. För att få bättre utredningar avseende hedersrelaterade brott har Brottsförebyggande rådet föreslagit att en nationell resurs inrättas hos polisen. Det är ett förslag som vi tycker är värt att realisera.

Det händer att unga människor idag tvingas gifta sig mot sin vilja. För att svenska myndigheter inte ska kunna reagera är det inte ovanligt att flickorna förs ner till sitt hemland och att giftermålet genomförs där. De svenska myndigheternas möjlighet att reagera är begränsade på grund av att annan lagstift-

Fel! Okänt namn på

ning gäller i det landet. Det kan också finnas hinder mot att få resa ut ur landet. Särskilt om personen även är medborgare i det land hon befinner sig i. Unga flickor som förts ut i Sverige på detta sätt måste få bättre hjälp. Därför bör man genast se över hur Utrikesdepartementet och Sveriges beskickningar kan förstärka sitt stöd på detta område.

15. Bättre skydd för transpersoner

Varje människa är unik, men människovärdet är lika. Alla människor har en etnisk bakgrund, en könstillhörighet och en sexuell läggning – ingen mindre värd än en annan. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt. Ingen människa har rätt att döma eller trampa på en annan för vem han eller hon är. På de principerna vilar vårt demokratiska samhälle.

Vi socialdemokrater står i alla sammanhang upp för människovärdet och kräver krafttag mot de hatbrott som begås på grund av rasism, främlingsfientlighet eller homofobi. Vi accepterar inte diskriminering på grund av kön, ålder, funktionsnedsättning, hudfärg, tro, sexuell läggning eller något annat som gör oss människor unika – varken i arbetslivet eller i samhällslivet i övrigt. Vi är ständigt beredda att öka friheten och rättigheten för alla att delta på lika villkor i det demokratiska samhället.

Många Hbtq-personer utsätts för våld, hot och trakasserier på grund av sin sexuella läggning. Ändå är det så att många avstår från att anmäla att de utsätts för brott som har samband med den egna sexuella läggningen av rädsla att bli föraktfullt bemötta av samhället. Ofta pratar vi om vikten av ökad tolerans gentemot dessa grupper. Men det är inte ökad tolerans som behövs, vi ska inte tolerera – vi ska respektera, skydda och försvara alla människors lika värde. Diskriminering, förtryck och våld mot människor på grund av deras sexuella läggning strider mot de mänskliga rättigheterna. I många länder utdöms dödsstraff för homosexualitet. Sverige ska vara en stark röst för Hbtq-personers rättigheter.

Den 13 november 2002 togs beslutet i riksdagen om att införa en särskild straffskala för grova fall av hets mot folkgrupp. Tillämpningsområdet för bestämmelsen omfattar även hets med anspelning på sexuell läggning. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2003. Sverige har ett system där bara de grupper som explicit är omnämnda i hetslagen har skydd av lagen. Det innebär att hotfulla uttalande, kränkande omdömen och uttryck för missaktning p.g.a. könsidentitet, så kallade transpersoner, inte skyddas av lagen eftersom könsidentitet inte omnämns. Med begreppet sexuell läggning avses i lagtexten homo-, bi- och heterosexuell läggning. Flera länder i Europa har hetslagar som även skyddar transpersoner enligt praxis. För att få skydd för även gruppen transpersoner bör därför lagen om hets mot folkgrupp, brottsbalken 16 kapitlet 8 § och tryckfrihetsförordningen 7 kapitlet 4 § kompletteras till att omfatta även könsidentitet och könsuttryck.

Samtidigt bör det ses som en försvårande omständighet enligt straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 om syftet med ett brott är att kränka en person på

grund av personens könsidentitet eller könsuttryck. Därför bör denna regel utvidgas.

Det behövs även ökad kunskap inom rättsväsendets myndigheter om hatbrott riktat mot Hbtq-personer. Därför behövs fortsatta utbildningsinsatser.

16. Tuffare insatser mot idrottshuliganer

Vi vill se till att de som dömts för tillträdesförbud i samband med bråk vid idrottsarrangemang också ska kunna få anmälningsskyldighet till polisen i anslutning till högriskmatcher. Riksdagen beslutade förra året att regeringen skulle återkomma med ett förslag om anmälningsskyldighet. Anmälningsskyldighet innebär att personer som exempelvis är dömda till tillträdesförbud, våldsbrott eller ordningsstörning som är relaterad till idrottsevenemang ska kunna beläggas med anmälningsskyldighet på polisstationer under matchdagar. Då hålls kända bråkmakare borta från arenorna. Anmälningsskyldighet är ett viktigt verktyg, men måste kompletteras med andra åtgärder också. Ett sådant är en effektiv kameraövervakning på arenorna. Bråkmakare måste kunna identifieras. Få supportrar är beredda att betala dyra biljetter för att sedan få matchen avbruten på grund av bråk och störningar.

17. Polisnotor

Rikspolisstyrelsens riktlinjer om hur polisen ska ta betalt för polisbevakning innebär ett problem. Dels för att detta drabbar klubbarna olika beroende på om de är ideella föreningar eller om verksamheten bedrivs i aktiebolag. Dels för att det rör sig om så stora pengar att verksamheten riskerar att drabbas. Det innebär att klubbar som bolagiserat verksamheten riskerar att få betala, medan andra som bedriver verksamheten i föreningsform kanske kan slippa undan. Polisens riktlinjer öppnar även för att ta betalt för ordningshållande utanför arenorna, vilket kommer att bli en bedömningsfråga för polisen. Hur mycket man ska betala för en enskild match avgörs från fall till fall. Ett derby mellan två Stockholmsklubbar kan gå på en miljon kronor för arrangören. Ersättningen för polisens kostnader går inte till polisen utan rakt in i statskassan.

Vår utgångspunkt är att samhället har ett huvudansvar när det gäller att upprätthålla ordningen. De som går på idrottsarrangemang har betalat skatt för att få en effektiv polis. Polisen har fått ökade resurser år efter år för att klara av detta.

Regeringen har nu utrett denna fråga (SOU 2012:23) och utredaren har presenterat ett förslag som innebär att ideella föreningar och aktiebolag ska undantas på samma villkor från betalning. För att ett sådant aktiebolag ska undantas från ersättningsskyldighet ska bolaget ägas till minst hälften av en ideell förening i vilken det bedrivs ungdomsverksamhet. Mer än 50 % av

Fel! Okänt namn på

aktiebolagets inkomster ska gå till den ideella verksamheten. Vi menar att regeringen ska återkomma till riksdagen med en lagändring som tillgodoser utredningens förslag i denna del.

När det gäller polisens möjlighet att ta betalt för bevakning av andra arrangemang som festivaler m.m. bör denna fråga utredas snarast. Att kulturarrangemang inte kan hållas på grund av för dyra "polisnotor" är orimligt. Även här bör man ta hänsyn till att få en likformig bedömning.

18. Implementera Romstadgan

Den internationella brottmålsdomstolen (ICC) är en permanent, internationell domstol med mandat att åtala och döma enskilda individer (inklusive stats- och regeringschefer) för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Enbart ett fåtal av de ansvariga för sådana brott har till dags dato ställts inför rätta och dömts. För drygt tio år sedan, i juni 2001, ratificerade Sverige Romstadgan. Som part till Romstadgan har vi en skyldighet att implementera den i vår nationella lagstiftning och att verka för att fler stater ratificerar och implementerar stadgan. Sverige har emellertid ännu inte implementerat Romstadgan nationellt. Den svenska regeringen måste nu lägga fram förslag till en ny lagstiftning för att fylla luckorna i genomförandet av Sveriges skyldigheter att kriminalisera, lagföra och döma brott mot folkrätten. Det är mycket viktigt att Sverige är ett föredöme internationellt och vi har en moralisk, politisk och folkrättslig skyldighet att aktivt bekämpa straffriheten för grova kränkningar av mänskliga rättigheter. Att detta drar ut på tiden är mycket allvarligt och pinsamt för Sveriges internationella anseende. Regeringen bör omgående återkomma med förslag för att implementera Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen genom ny lagstiftning.

19. Inför tortyrbrott i svensk lagstiftning

Sedan 1986 är Sverige bundet av FN:s tortyrkonvention. Enligt konventionen ska tortyr definieras som ett brott i nationell rätt, vilket inte är genomfört i Sverige. I Sverige är dock många former av tortyr redan kriminaliserat som andra brott. FN:s kommitté mot tortyr beklagar emellertid i ett yttrande från 2008 att Sverige inte har uppfyllt konventionen när det gäller att införa brottet tortyr i den nationella lagstiftningen. Ett införande av brottet tortyr har nämligen syftet att främja konventionens övergripande mål att förebygga tortyr, bl.a. genom att upplysa alla, förövare, offer och allmänheten, om tortyrbrottets särskilda allvar och genom att förbättra den avskräckande verkan av förbudet i sig. Vi menar därför att regeringen ska återkomma med förslag till lagstiftning om ett särskilt tortyrbrott.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2012

Morgan Johansson (S)

Kerstin Haglö (S)

Elin Lundgren (S)

Arhe Hamednaca (S)

Christer Adelsbo (S)

Anna Wallén (S)

Mattias Jonsson (S)